

به نام خدا

گروه تخصصی معماری استان مازندران

چک لیست معماری

شرح ضوابط و مقررات ترسیم نقشه های معماری

تهیه شده توسط گروه تخصصی معماری استان مازندران

۱۳۹۶

سطح اشغال، تراکم، نحوه استقرار ساختمان در زمین، همجواری ها

عنوان	شماره مقررات	توضیحات
ارتفاع مجاز گروه های ساختمانی	م ۴-۴-۲-۱	حداکثر ارتفاع مجاز گروه های ساختمانی بر حسب تعداد طبقات آن ها، از نظر این مبحث مطابق مقادیر تعیین شده در این قسمت است، مگر آنکه به دلیل شرایط خاص اقلیمی و یا نوع تصرف یا ساختار بنا، مقادیر دیگری برای ارتفاع مجاز ساختمان ها در طرح های مصوب توسعه و عمران شهری یا در مقررات اختصاصی تصرف ها تعیین شده باشد. مبنای محاسبه ارتفاع ساختمان، تراز متوسط کف معبر مجاور، تا متوسط ارتفاع بام شیب دار یا بالاترین نقطه جان پناه در بام های مسطح است. آ. در گروه های ساختمانی ۱، ۲ و ۳ (در حالت یک طبقه)، در ساختمان های دارای زیرزمین یا پنجره نورگیر از نما، ۵/۳۰ متر و در ساختمان های فاقد آن ۴/۱۰ متر در گروه های ساختمانی ۱، ۲ و ۳ (در حالت دو طبقه)، در ساختمان های دارای زیرزمین یا پنجره نورگیر از نما، ۸/۵۰ متر و در ساختمان های فاقد آن ۷/۳۰ متر ب. در گروه های ساختمانی ۴ و ۵ (در حالت سه طبقه)، در ساختمان های دارای زیرزمین یا پنجره نورگیر از نما، ۱۱/۷۰ متر و در ساختمان های فاقد آن ۱۰/۵۰ متر در گروه های ساختمانی ۴ و ۵ (در حالت چهار طبقه)، در ساختمان های دارای زیرزمین یا پنجره نورگیر از نما، ۱۴/۹۰ متر و در ساختمان های فاقد آن ۱۳/۷۰ متر پ. در گروه های ساختمانی ۶ و ۷ (پنج تا هفت طبقه یا تا ارتفاع ۲۳ متر) و گروه (۸) با ارتفاع بیش از هفت طبقه یا بیش از ۲۳ متر، به تناسب تعداد طبقات و سایر ضوابط و مقررات قانونی.
سطوح شیشه ای	م ۴-۴-۵-۷	در ساختمان های غیر مسکونی گروه های ۶، ۷ و ۸، دارای نمای شیشه ای پیوسته، رعایت فاصله، افقی حداقل ۲ متر بین خط نمای شیشه ای پیوسته تا حد محدوده ی زمین الزامی است.
حریم ها در حاشیه عوارض طبیعی	م ۴-۴-۵-۸	تمام سطح شیشه ای با عرض بیش از ۰.۹ متر و مساحت بیش از ۱.۵۰ مترمربع که در مجاورت فضای باز و معبر قرار دارند، باید از شیشه ی ایمن و غیر ریزنده باشند.
سایبان ها، ساباط، پل هوایی، تابلوها و عناصر الحاقی پیش آمدگی عناصر ساختمانی در معابر عمومی	م ۴-۴-۶-۱	رعایت حریم های مصوب ساخت و ساز در حاشیه عوارض طبیعی از جمله جنگل، دریا، پارک حفاظت شده ملی، چشمه ها، رودخانه ها، نهرها، مسیل ها، همچنین خطوط انتقال برق، گاز، نفت، قنوات، جاده های برون شهری و سایر تأسیسات و تجهیزات مشابه، برای تمام گروه های ساختمانی الزامی است. در صورتی که حریم مصوب بدین منظور وجود نداشته باشد. باید حداقل فاصله ۳۰ متر بین ساختمان و این اراضی با تأسیسات و تجهیزات رعایت شود. پیش آمدگیهای مجاز ساختمانی ندر معابر عمومی، با در نظر داشتن محدودیت های گفته شده در قسمت ۴-۴-۶-۴، از نظر این مقررات به شرح ذیل است: آ - پیش آمدگی طبقات یا بخشی از آنها از خط مرز مالکیت، به عمق حداکثر ۰.۸۰ متر در معابر عمومی با پهنای ۱۲ تا ۲۰ متر، در صورتی که حد زیرین پیشامدگی از بالاترین نقطه کف معبر حداقل ۳.۵۰ متر ارتفاع داشته و حد پیش آمدگی آن از لبه سواره رو حداقل ۰.۸ متر فاصله افقی داشته باشد. ب - پیش آمدگی طبقات یا بخشی از آنها از خط مرز مالکیت به عمق حداکثر ۱.۲ متر در معابر عمومی با پهنای بیش از ۲۰ متر با رعایت سایر شرایط بند آ. پ - پیش آمدگی سایبان یا باران گیر بام از حد ساختمان، به عمق حداکثر ۰/۸۰ متر، در صورتی که حد زیرین آن از بالاترین نقطه ی کف معبر حداقل ۳/۵۰ متر ارتفاع داشته و حد پیش آمدگی آن از لبه سواره و حداقل ۸۰ / متر فاصله افقی داشته باشد. ت - ساباط و پل هوایی که بین ساختمان ها بر روی کوچه ها و معابر فرعی احداث شود، مشروط به اخذ مجوز از شهرداری ها و سایر مراجع صدور پروانه ساختمان و در صورتی که ارتفاع حداقل ۳/۵۰ متر از معبر رعایت شده باشد. ث - تابلوها و سایر عناصر الحاقی به ساختمان منطبق با مبحث بیستم و سایر ضابط طرح های توسعه و عمران شهری مشروط بر آن که لبه خارجی آن ها بیشتر از م ۰/۸۰ متر با لبه جدول سواره فاصله افقی داشته باشد. ج - درگاهی و لبه ی کف پنجره، نیم ستون چسبیده به دیوار، قرنیزها، لوله های آب باران، پله یا شیب راه ورودی و دیگر عناصر ساختمانی که در ارتفاع کمتر از ۳/۵ متر از کف معبر مجاور باشند، نباید بیش از ۰/۱۰ متر در معبر عمومی پیش آمدگی داشته باشند. چ - درهای ساختمان ها و تصرف هایی که به سمت بیرون و معبر عمومی باز می شوند، ضمن لزوم نصب علائم احتیاط، نباید در حالت باز بیش از ۰/۱۰ متر وارد حریم شوند.

پارکینگها، انبارها

عنوان	شماره مقررات	توضیحات
پهنای معبر ورودی پارکینگ و شیبراه	م ۴-۵-۱۰-۳-۱	پهنای معبر ورودی و شیب راه در توقفگاه های بزرگ نباید کمتر از ۵ متر و در توقفگاه های متوسط نباید کمتر از ۳/۵۰ متر باشد. حداقل عرض ورودی برای توقفگاه های کوچک ۲/۵۰ متر است .
تعداد ورودی خودرو	م ۴-۵-۱۰-۳-۳	در زمین های دارای بر بیش از ۲۵ متر به معبر عمومی، تعبیه دو ورودی خودرو مجاز است.
عرض شیبراه ورودی	م ۴-۵-۱۰-۵-۵	عرض شیب راه ورودی در توقفگاه های عمومی باید مطابق عرض مسیر داخلی توقفگاه باشد.
عرض مسیر حرکت و شعاع میانی مسیر گردش خودرو	م ۴-۵-۱۰-۳-۲	حداقل عرض مسیر رفت و آمد در توقفگاه های بزرگ و متوسط نباید از ۵ متر و در محل ستون ها از ۴/۵۰ متر کمتر باشد. شعاع میانی مسیر گردش خودرو در توقفگاه ها نیز نباید کمتر از ۵ متر در نظر گرفته شود.
تعداد راه خروج افراد پیاده	م ۴-۵-۱۰-۲-۳	توقفگاه های بزرگ و متوسط باید حداقل دو راه خروج افراد پیاده مطابق مبحث سوم مقررات ملی ساختمان داشته باشند.
حداکثر شیب در شیب راه توقفگاه ها	م ۴-۵-۱۰-۴-۴	حداکثر شیب در شیب راه توقفگاه ها ۱۵٪ است. حداکثر شیب یک متر ابتدا و یک متر انتهای آن باید مساوی یا کمتر از ۱۰٪ باشد.
ارتفاع مجاز توقفگاه	م ۴-۵-۱۰-۱-۲	ارتفاع مجاز توقفگاه های کوچک خودرو، به منظور تقلیل خطرات ناشی از حریق، از کف تا سطح زیرین سقف و یا در صورت وجود تاسیسات یا عناصر سازه ای در زیر سقف، تا پایین ترین نقطه آن ۲/۲۰ متر است. در توقفگاه های متوسط و بزرگ حداقل ارتفاع از کف تا زیر سقف ۲/۴۰ متر است
ابعاد و مساحت محل های توقف خودرو	م ۴-۵-۱۰-۲-۲	آ. ابعاد لازم جهت توقف دو خودرو، در صورتی که کنار یکدیگر قرار گیرند، هر یک ۲/۵×۵ متر می باشد. هنگامی که خودروها در طول و پشت سر یکدیگر قرار می گیرند، ابعاد مورد نیاز برای هر یک ۲×۶ متر می باشد. در توقفگاه های سرپوشیده در صورتی که فاصله ی محور ستون ها ۵ متر و فاصله داخلی بین دو ستون حداقل ۴/۵ متر باشد، دو خودرو می توانند بین دو ستون قرار گیرند. افزایش تعداد خودرو، با افزایش فاصله محور ستون ها به ازای ۲/۵ متر به ازای هر خودرو بلامانع است. ب. قرار گیری خودروها به تعداد بیشتر، بسته به افزایش فاصله بین محور ستون ها به ازای ۲/۵ متر برای هر خودرو مجاز است. پ. در صورتی که دو طرف یک محل توقف در توقفگاه دیوار باشد، عرض آن باید حداقل ۳ متر باشد.
پارکینگ معلول	ض ۵-۴-۱۰	برای هر واحد مسکونی قابل دسترس باید حداقل یک واحد پارکینگ قابل استفاده برای افراد معلول با مشخصات ذیل در نظر گرفته شود.
	ض ۵-۴-۱۰-۱	مسیر پیاده قابل دسترس از محوطه پارکینگ تا ورودی واحد مسکونی باید مطابق بندهای ۱-۱ و ۲-۱ باشد.
	ض ۵-۴-۱۰-۳	ابعاد پارکینگ قابل استفاده برای افراد معلول باید ۳/۵ در ۵ متر باشد.
	ض ۵-۴-۱۰-۴	حداقل ارتفاع آزاد پارکینگ قابل استفاده برای افراد معلول باید ۲/۴۰ متر باشد .

فضاهای مشاعات، پلکان، ورودی های عابر

عنوان	شماره مقررات	توضیحات
استخر	م ۴-۵-۱۳-۲	استخرهای واقع در طبقات زیرین ساختمان ها، نباید در فضاهای کناره بنا مستقر شوند. فاصله دیواره های این استخرها از مرز مالکیت زمین در وجوه مختلف آن باید حداقل ۲ متر و از طرف معبر عمومی حداقل ۳ متر باشد
	م ۴-۵-۱	هر ساختمان باید همواره برای همه ی بهره بران و متصرفان آن قابل دسترس بوده و از هر نقطه از بنا شامل زیرزمین های قابل استفاده افراد، مسیرهای پیوسته، ایمن و بدون مانع تا فضای باز امن یا معبر عمومی مطابق مبحث سوم مقررات ملی ساختمان فراهم باشد. مسیر یا مسیرهای دسترس و خروج شامل فضاهای ورودی، پلکان ها، شیب راه ها، راهروها، هال های تقسیم درها و ایوان ها یا بالکن های بیرونی است که باید با سایر ضوابط این قسمت انطباق داشته باشد.
ورودی	م ۴-۵-۱-۳	در صورت وجود پله یا هر اختلاف سطح یا دیوار در مقابل در ورودی اصلی، باید حداقل ۱/۴۰ متر از آن فاصله داشته باشد.
	م ۴-۵-۱-۳	در فضای ورودی ساختمان باید امکان ایستادن چند نفر وجود داشته و دارای سطح آزاد و بدون مانعی برابر با حداقل ۱/۴۰ × ۱/۴۰ متر باشد.
	م ۴-۵-۱-۳	در فضای ورودی، ارتفاع زیر سقف از کف تمام شده نباید از موارد زیر کمتر باشد: - حداقل ۲/۱ متر در بیشتر از ۵۰ درصد سطح فضا - حداقل ۲/۰۵ متر به صورت موضعی یا محدود در ۵۰ درصد باقی سطح فضا.
الزام قابلیت دسترسی معلول	ض ۵-۳	در ساختمانهای مسکونی که در ارتفاع کمتر از ارتفاع مندرج در بند ۵-۲ و با تعداد ۱۰ و بیش از ۱۰ واحد مسکونی ساخته می شوند، باید حداقل سطح همکف درمشاع، قابل دسترسی افراد معلول باشد.
دسترسی خروجی معلول	ض ۴-۱-۱۲	خروجی اضطراری باید قابل دسترس و هم سطح بوده و به یک راه قابل دسترس ختم شود.
ابعاد راهروهای ارتباطی	م ۴-۵-۱-۴	پهنای مفید آزاد و بدون مانع فضای راهروهای ارتباطی داخل ساختمان که در مسیر دسترس و خروج قرار دارند بر اساس نوع تصرف و برآورد تعداد متصرفان یا بهره بردارانی که آن راهرو مسیر دسترس یا خروج آنهاست، محاسبه می شود. اما در هر صورت نباید از ۱/۴۰ متر کمتر باشد. مکان و اندازه ی پیش بینی شده برای نصب هر وسیله ی مجاز یا مبلمان برای نشستن یا نگهداری و پذیرش، باید به گونه ای باشد که پس از نصب آن ها پهنای مفید راهرو به کمتر از حداقل پهنای الزامی فوق کاهش نیابد. در ساختمان ها یا داخل واحدهای تصرف که قابل دسترس بودن آن ها برای افراد معلول الزامی نیست، اگر راهروی ارتباطی در راستای مسیر دسترس و خروج قرار داشته باشد، حداقل پهنای مفید و بدون مانع آن ۱/۱۰ متر است، مگر آن که در مقررات اختصاصی تصرفی به گونه ای دیگر تعیین شده باشد
	م ۴-۵-۱-۳	حداقل پهنای الزامی راهروهای مستقیم با بار تصرف ۵۰ نفر یا کمتر که قابل دسترس بودن آن ها برای افراد معلول الزامی نباشد، ۰/۹ متر است.
	م ۴-۵-۱-۴	ارتفاع راهروها باید با ارتفاع فضای ورودی انطباق داشته باشد.
	ض ۴-۱-۱	حداقل عرض راهرو ۱۴۳ سانتی متر باشد.
عرض راهروهای دسترسی به تجهیزات	م ۴-۵-۱-۲	راهروهایی که فقط برای دسترسی به تجهیزات برقی، مکانیکی یا لوله کشی و بهره برداری از آن، استفاده می شود باید حداقل ۶۰ سانتی متر پهنای داشته باشند.
عمق کف پله و ارتفاع پله	م ۴-۵-۱-۷	در راه پله ی ساختمان، حداقل اندازه عمق کف پله ۰/۲۸ متر است. ارتفاع پله باید به میزانی باشد که مجموعه اندازه کف پله و دوبرابر ارتفاع آن بین ۰/۶۳ تا ۰/۶۴ متر باشد.
ابعاد پلکان فرار	م ۳-۴-۱-۳	ابعاد پلکان فرار به شرح جدول ۳-۱-۴-الف می باشد
تعبیه عنصر یا فضا جدا کننده باکس پله	م ۴-۵-۱-۱-۶	در ساختمانهای بیش از ۲ طبقه، ارتباط بین قفسه پلکان و فضای توقفگاه و موتورخانه باید با تعبیه عنصر یا فضای جداکننده ای جهت جلوگیری از انتقال دود و سر و صدا صورت گیرد.

الزامات فضاهای مسکونی

عنوان	شماره مقررات	توضیحات
واحد معلول	ض ۱-۵	در مجتمع های مسکونی حداقل ۵ درصد واحدهای مسکونی باید قابل استفاده برای افراد معلول طراحی شده باشد. همچنین در مجتمع های مسکونی ساخته شده با اعتبارات کامل دولتی که کمتر از ۲۰ واحد مسکونی دارند، حداقل یک واحد قابل دسترس برای افراد معلول باشد.
	ض ۱۲-۴-۵	فضاهای زندگی، غذا خوری، خواب و ایوان در واحد های مسکونی قابل استفاده برای افراد معلول باید قابل دسترس برای افراد (دارای فضای آزاد به ابعاد ۱۴۰ در ۱۴۰ سانتی متر جهت قرارگیری، عبور و استفاده از وسایل) باشد
	ض ۱-۱۱-۴-۵	فضای آزاد کف به ابعاد ۷۵ در ۱۲۰ سانتیمتر باید به گونه ای طراحی شود که تمام وسایل آشپزخانه برای شخص با صندلی پرخدار از روبرو و یا از پهلو قابل دسترس باشد.
اندازه های فضاهای اقامت	م ۱-۲-۵-۴	فضاهای اقامت باید حداقل ۶/۵۰ متر مربع زیربنا داشته باشند.
	م ۲-۲-۵-۴	فضای اقامت باید حداقل ۲/۱۵ متر عرض داشته باشد.
	م ۳-۲-۵-۴	حداقل ارتفاع فضای اقامت باید ۲/۴۰ متر باشد. این حداقل باید در تمام سطح الزامی رعایت شود. در اتاق های اقامت واقع در زیر سقف شیب دار، ارتفاع در قسمت هایی با فاصله ی ۰/۳۰ متر از کوتاه ترین قسمت آن نباید از ۲/۰۵ متر کمتر باشد
	م ۴-۲-۵-۴	حداقل ارتفاع آزاد زیر چارچوب درها، تیرها، لوله ها و کانالها و سایر عناصر سازهای در فضاهای اقامت که از زیر آنها عبور صورت می گیرد، نباید از ۲/۰۵ متر کمتر باشد
	م ۵-۲-۵-۴	در صورت تعبیه ی میان طبقه در فضای اقامتی به عنوان بخشی از آن فضا، ارتفاع قسمت بالا و پایین آن باید به ترتیب حداقل ۲/۱ و ۲/۴ متر باشد.
	م ۹-۱-۷-۴	در واحدهای مسکونی، ارتفاع هر اتاق اقامت با زیربنای ۱۲ مترمربع و بیشتر، باید در بیشتر از ۵۰ درصد سطح آن و ارتفاع نشیمن یا سالن در بیشتر از ۷۵ درصد سطح آن حداقل ۲/۶۰ متر باشد. در باقی سطح این فضاها و در تمام سطح سایر فضاهای اقامت، باید ارتفاع حداقل ۲/۴۰ متر تأمین شود.
	م ۱-۳-۵-۴	فضاهایی که هم برای اقامت و هم صرف غذا مورد استفاده قرار می گیرند باید حداقل ۱۴/۵ متر مربع زیربنا داشته باشند.
	م ۲-۳-۵-۴	فضاهای مورد استفاده برای اقامت، صرف غذا و پخت و پز باید دارای زیربنای حداقل ۲۰ مترمربع باشد.
	م ۱۰-۱-۷-۴	فضای آشپزخانه مستقل یا باز مسکونی که تنها برای پخت استفاده میشود، باید حداقل ۵/۵ مترمربع مساحت داشته باشد. حداقل سطح زیربنای آزاد آن، خارج از سطح پیشبینی شده برای قفسه بندی، باید ۲/۷۵ مترمربع باشد.
	م ۱۱-۱-۷-۴	فضای آشپزخانه مستقل یا باز واحد مسکونی که برای پخت و پز و صرف غذا استفاده می شود، باید دارای زیربنای حداقل ۷/۵۰ مترمربع باشد.
ابعاد آشپزخانه	م ۱۲-۱-۷-۴	آشپزخانه ی مستقل یا باز در واحدهای مسکونی باید حداقل ۱/۸۰ متر عرض داشته باشد. این اندازه برای آشپزخانه هایی که برای پخت و پز و صرف غذا استفاده می شوند باید حداقل ۲/۱۵ متر باشد
	م ۱۳-۱-۷-۴	در سرتاسر آشپزخانه دیواری واحدهای مسکونی باید فضای کار آزاد و عاری از اشیاء و لوازم ثابت به عرض حداقل ۱/۱ متر از لبه ی قفسه ها در نظر گرفته شود
	م ۱۴-۱-۷-۴	تمام آشپزخانه های مستقل در واحدهای مسکونی باید دارای نور و تهویه طبیعی مستقل باشند. در واحدهای مسکونی دارای زیربنای ۷۵ متر مربع یا بیشتر و یا در تمام مواردی که فاصله دورترین نقطه ی آشپزخانه باز از پنجره ی فضای مجاور بیشتر از ۷ متر است، تعبیه نور طبیعی مستقل برای این نوع آشپزخانه نیز الزامی است.
	م ۲-۵-۵-۴	اندازه ی آشپزخانه ها و فضاهای پخت مستقل یا باز بر اساس نوع تصرف و نحوه ی استفاده تعیین می شود. اما در هر صورت حداقل سطح آنها، شامل سطوح زیر قفسه ها، ۵/۵ مترمربع و حداقل ابعاد آشپزخانه مابین دیوارهای اصلی ۱/۸۰ متر است. در هر آشپزخانه سطحی برابر حداقل ۲/۷۵ مترمربع، خارج از قفسه بندی و بصورت آزاد برای فضای کار حفظ شود.
		در سرتاسر آشپزخانه دیواری باید فضای کار آزاد و عاری از اشیاء و لوازم ثابت به عرض حداقل ۰/۹۰ متر از لبه ی قفسه ها در نظر گرفته شود، مگر در مقررات اختصاصی تصرفی به گونه ای دیگر تعیین شده باشد.
	م ۱-۶-۱-۵-۴	ایوان ها یا بالکن های بیرونی که در ابتدا یا انتهای مسیر دسترس یا خروج قرار دارند باید دارای سطح آزاد و بدون مانعی با حداقل ابعاد ۱/۴۰ × ۱/۴۰ متر باشند و این سطح نباید برای هیچ فعالیت یا منظور دیگری در نظر گرفته شود. چنانچه در اصلی به سمت بالکن باز شود، نباید در تمام مسیر باز شدن عمق و پهنای الزامی بالکن را به کمتر از ۹۰ سانتیمتر کاهش دهد.
	م ۲-۶-۱-۵-۴	ایوان ها و بالکن ها در هیچ جهت نباید دارای شیبی بیش از ۲ درصد باشند.
ایوان یا بالکن	م ۳-۶-۱-۵-۴	در صورتی که کف ایوان یا بالکن دسترس و خروج اصلی در ارتفاع بیش از ۰/۷۰ متر نسبت به کف فضا یا زمین مجاور قرار داشته باشد، باید دارای جان پناه یا حفاظ مناسب مطابق مشخصات قسمت ۴-۹-۷ باشد.
	م ۳-۶-۱-۵-۴	رعایت مقررات قسمت ۴-۱-۵-۱۴ برای ایوان ها، بالکن ها و سکوهای بیرونی واقع در مسیر دسترس و خروج اصلی ساختمان الزامی است.

عنوان	شماره مقررات	توضیحات
	م ۱۷-۱-۷-۴	در هر واحد مسکونی با زیربنای ۷۵ متر مربع و بیشتر، باید فضای کافی و تأسیسات آب و فاضلاب لازم برای نصب حداقل یک کاسه ی مستراح فرنگی پیش بینی شود.
فضای بهداشتی	م ۱۸-۱-۷-۴	هر فضای بهداشتی مستقل در واحدهای مسکونی که قابل دسترس بودن آنها برای افراد معلول الزامی نباشد، باید دارای حداقل ۱ متر عرض و ۱/۲۰ متر طول باشد. در فضاهای بهداشتی توأم بدون وجود «در» میان آن ها، مقدار ۰/۱۵ متر از حداقل طول فوق کاسته می شود . در صورتی که محدوده ای به عنوان پیش ورودی در داخل فضای دوش مستقل پیش بینی شود یکی از ابعاد این فضای بهداشتی باید حداقل ۱/۵۰ متر باشد.
	م ۱۹-۱-۷-۴	ارتفاع حداقل فضاهای بهداشتی در واحدهای مسکونی در ۸۰ درصد از سطح الزامی باید ۲/۲۰ متر باشد. در سقف شیب دار، ارتفاع کوتاه ترین قسمت آن نباید از ۲/۰۵ متر کمتر باشد.
	م ۳-۲-۶-۵-۴	ارتفاع فضاهای بهداشتی در هر قسمت که فرد به طور معمول به صورت ایستاده است نباید از ۲۱۰ سانتی متر کمتر باشد مگر آن که در مقررات اختصاصی تصرفی به گونه ای دیگر تعیین شده باشد .
فضای بهداشتی معلول	م ۲-۲-۶-۵-۴	حداقل اندازه فضای بهداشتی برای استفاده افراد معلول، ۱/۷۰ × ۱/۵۰ متر است .
اقامت و اشتغال در زیر زمین	م ۱-۴-۲-۵-۴	از فضاهایی که کف آن ها پایین تر از سطح زمین باشد، در صورتی که دارای نورگیری و تهویه لازم از فضای باز باشند و سایر الزامات مربوط به فضا یا تصرف مورد نظر به ویژه از نظر همجواری، ارتفاع، مساحت، دسترس و خروج، در آن ها رعایت شده باشد، می توان جهت اقامت و اشتغال استفاده نمود. اگر متوسط ارتفاع تراز زیر سقف فضای زیرزمین از سطح زمین طبیعی (معبّر یا حیاط) کمتر از ۰/۹۰ متر باشد، جهت استفاده برای اقامت یا اشتغال، باید با تأیید شهرداری و سایر مراجع صدور پروانه ی ساختمان مجراهای خارجی نور و هوا مطابق الزامات قسمت م ۴-۵-۲-۹ در کنار دیوار خارجی در حیاط ها پیش بینی شود.

نورگیری و تهویه

عنوان	شماره مقررات	توضیحات
پاسیوها	م ۴-۴-۶-۴-۴	هیچ قسمت از ساختمان نباید به داخل حیاط های کوچک محصور (پاسیوها) که برای نورگیری و تهویه ی فضاهای ساختمان تعبیه می شوند، پیش آمدگی داشته باشد.
نور و تهویه آشپزخانه	م ۱-۳-۵-۵-۴	آشپزخانه های مستقل باید دارای نور طبیعی باشند. در آشپزخانه های باز و دیواری، استفاده از تهویه و نور مصنوعی، در صورت عدم امکان تعبیه ی نور و تهویه ی طبیعی و در صورت مجاز بودن استفاده از آنها در تصرف مورد نظر، الزامی است.
	م ۲-۳-۵-۵-۴	در آشپزخانه های باز و دیواری، تخلیه هوای مکانیکی الزامی است.
	م ۳-۳-۵-۵-۴	سیستم های تخلیه ی هوای همه ی آشپزخانه هایی که ملزم به تعبیه ی هواکش روی اجاق (هود) هستند، باید توسط کانال یا هواکش مستقل به خارج از بنا ارتباط یابند.
	م ۱-۱۰-۱-۵-۴	در راهروها و فضاهای عمومی مستقیم و یا دارای پنجره در دو انتها در مواردی که تأمین نور بصورت طبیعی صورت گیرد، سطح شیشه طبق جدول ۴-۶-۱ و حداقل ۱/۸۰ مترمربع با یک چهارم سطح کف است و در غیر از موارد فوق حداقل یک بیستم سطح کف می باشد.
	م ۱-۳-۲-۵-۴	هر فضای اقامتی باید حداقل دارای یک یا چند در و پنجره شیشه ای باشد که لازم است با رعایت ضوابط شهرسازی، به طور مستقیم و به فضای باز یا خیابان و معبر عمومی باشد.
سطح شیشه پنجره	م ۲-۳-۲-۵-۴	در فضاهای اقامت، در انطباق با الزامات فصل ۴-۶/الف سطح شیشه ی الزامی، حداقل یک هشتم سطح کف است، مگر آن که پنجره ها تنها در یک دیوار فضا تعبیه شده باشد و فاصله ی آن دیوار با دیوار مقابل در فضای مورد نظر بیش از ۱/۵۰ متر باشد، که در این صورت یک هفتم سطح کف، الزامی خواهد بود.
	م ۳-۳-۲-۵-۴	در فضاهای اقامت در صورتی که لبه ی بالایی پنجره ها، غیر از نورگیر سقف شیب دار، در ارتفاع زیر ۲/۱۰ متر قرار گرفته باشد، سطح الزامی شیشه ی شفاف یک ششم سطح کف است، مگر آن که تمام دریچه ها نیز در یک دیوار تعبیه شده باشد و فاصله ی آن از دیوار مقابل بیش از ۴/۵۰ متر باشد، در این صورت سطح الزامی شیشه، یک پنجم کف فضا است.
	م ۱-۱۰-۱-۵-۴	در راهروها یا فضای عمومی مستقیم یا دارای پنجره در دو انتها در مواردی که تأمین نور به صورت طبیعی صورت گیرد، سطح شیشه طبق جدول ۴-۶-۱ و حداقل ۱/۸۰ متر مربع و یا یک چهارم سطح کف است و در غیر از موارد فوق حداقل یک بیستم سطح کف می باشد.
	م ۲-۱۰-۱-۵-۴	در راه پله ها، در مواردی که تأمین نور بصورت طبیعی صورت گیرد، سطح شیشه الزامی طبق جدول ۴-۶-۱ و حداقل ۰/۹ مترمربع به ازای هر طبقه است.
نورگیر و بازشو در راه پله	م ۳-۱۰-۱-۵-۴	در صورت عدم امکان نورگیری راه پله ها با پنجره های دیواری، تأمین نور طبیعی از سقف محفظه پلکان نیز منطبق با الزامات قسمت ۴-۵-۹ مجاز است .
	م ۴-۱۰-۱-۵-۴	در ساختمان های گروه های ۶ تا ۸ در صورت عدم امکان نورگیری راه پله ها با پنجره دیواری، علاوه بر تأمین نور طبیعی از سقف راه پله، تعبیه برق اضطراری برای تأمین نور مصنوعی طبق مبحث سیزدهم مقررات ملی ساختمان الزامی است.
	م ۵-۱۰-۱-۵-۴	در صورتی که راه پله ها به طور طبیعی تعویض هوا شوند، تعویض هوا باید به روش زیر انجام شود. ۱- تعویض هوا از در و پنجره های میانی در تمام ارتفاع محفظه ی راه پله ممکن باشد، سطح بازشو در هر طبقه نباید از یک شانزدهم سطح تصویر افقی پله یا ۴۵٪ متر مربع (مقدار بیشتر ملاک عمل است) کمتر باشد

عنوان	شماره مقررات	توضیحات
سطح باز شو در توقفگاه سرپوشیده	م-۴-۵-۱۰-۴-۲	سطح باز شو در توقفگاه سر پوشیده اتومبیل برای تهویه طبیعی آن باید حداقل یک بیست و پنجم سطح کف باشد
حداقل الزامی سطوح نور گذر و باز شوها	م-۴-۴-۳	حداقل الزامی سطوح نور گذار و باز شوها برای مختلف طبق جدول ۴-۶-۱ و سایر مندرجات این بند محاسبه می گردد. به منظور استفاده بهتر از جدول، حداقل اندازه های الزامی فضاها نیز در آن گنجانده شده است.
جهت گیری ساختمان و مساحت جداره های نور گذر	م-۱۹-۳-۱	جهت گیری ساختمان به سمت جنوب یکی از موثرترین گزینه ها در بهره گیری ساختمان از انرژی خورشیدی است. ساختمان به نحوی قرار گیرد که در طول سال از بادهای نامطلوب محفوظ باشد، ضمناً بتوان در فصل گرم سال از نسیم ها و بادهای مطلوب برای تهویه طبیعی و حفظ شرایط آسایش حرارتی استفاده کرد.
مساحت جداره های نور گذر ساختمان و موانع تابش نور خورشید به ساختمان	م-۱۹-۲-۱	مساحت جداره های نور گذر ساختمان جهت بهره گیری مناسب از انرژی خورشیدی در جهت جنوب شرقی تا جنوب غربی بیش از ۱/۹ زیربنای مفید ساختمان باشد و همچنین موانع تابش نور خورشید به ساختمان با زاویه ای کمتر از ۲۵ درجه نسبت به افق دیده شود.
نمای شیشه ای	م-۴-۵-۷	در ساختمان های غیر مسکونی گروه های ۶، ۷ و ۸، دارای نمای شیشه ای پیوسته، رعایت فاصله افقی حداقل ۲ متر بین خط نمای شیشه ای پیوسته تا حد محدوده ی زمین الزامی است.
	م-۴-۵-۸	تمام سطوح شیشه ای با عرض بیش از ۰/۹۰ متر و مساحت بیش از ۱/۵۰ مترمربع که در مجاورت فضای باز و معبر قرار دارند، باید از شیشه ی ایمن و غیر ریزنده باشند.
الزام حداقل یک در و پنجره شیشه ای رو به فضای باز در هر فضای اقامت	م-۴-۵-۲-۱	هر فضای اقامت، باید حداقل دارای یک یا چند در و پنجره ی شیشه ای باشد که لازم است با رعایت ضوابط شهرسازی، به طور مستقیم رو به فضای باز یا خیابان و معبر عمومی باشد.
پنجره رو به یک ایوان	م-۴-۵-۲-۴	در صورتی که پنجره رو به یک ایوان باز شود ایوان باید دارای شرایط زیر باشد: ا. فضای ایوان باید به طور مستقیم به طرف فضای باز یا خیابان و معبر عمومی، بدون هیچ گونه مانع در برابر نور و جریان هوا، باشد. ب. در و پنجره های شیشه ای الزامی برای تأمین نور طبیعی و تهویه در فضاهای اقامت، باید با ابعاد و سطح تعیین شده در بند م-۴-۵-۲-۳ و انطباق با الزامات فصل ۴-۶ بطور مستقیم و بدون مانع، به فضای سرپوشیده ی ایوان باز شوند. پ. بین فضای اقامت یا اشتغال و فضای ایوان نباید محفظه ی آفتاب گیر قرار داده شود.
تهویه مکانیکی	م-۴-۵-۲-۶	تمام فضاهای اقامتی که تهویه ی مکانیکی می شوند، باید ارتباط مستقیم با فضای خارج داشته باشند تا تعویض هوای طبیعی نیز ممکن باشد.
	م-۴-۵-۳-۱	آشپزخانه های مستقل باید دارای نور طبیعی باشند. در آشپزخانه های باز و دیواری، استفاده از تهویه و نور مصنوعی، در صورت عدم امکان تعبیه نور و تهویه طبیعی و در صورت مجاز بودن استفاده از آنها در تصرف مورد نظر، الزامی است.
	م-۴-۵-۳-۲	در آشپزخانه های دیواری تخلیه هوای مکانیکی الزامی است.
	م-۴-۵-۳-۳	سیستم های تخلیه هوای همه آشپزخانه هایی که ملزم به تعبیه هواکش روی اجاق (هود) هستند، باید توسط کانال یا هواکش مستقل به خارج از بنا ارتباط یابند.
عمق نورگیری	م-۴-۵-۲-۳	عمق نورگیری در هر اتاق یا فضا یا فاصله ی مورد قبول برای نورگیری از یک پنجره، حداکثر ۷ متر است. در صورتی که قسمتی از اتاق یا فضا با فاصله ی بیش از ۷ متر از پنجره قرار داشته باشد، آن قسمت از نور طبیعی بی بهره به حساب می آید. در صورت نورگیری فضا از طریق یک فضای نیمه باز سرپوشیده مانند ایوان، عمق نورگیری مجاز از لبه ی خارجی آن فضای نیمه باز محسوب شود.
گودال باغچه	م-۴-۵-۲-۲	در ساختمان های گروه ۳، تعبیه گودال باغچه در داخل حیاط اصلی، جهت تأمین نور و تهویه فضای سکونت و اشتغال در زیرزمین، در صورت نداشتن مغایرت با ضوابط و مطابق سایر مقررات م-۴-۵-۲-۹ مجاز است.

آسانسور و پله برقی

عنوان	شماره مقررات	توضیحات																								
	م ۱۵-۲-۱	در ساختمانهای با طول مسیر قائم حرکت بیش از ۷ متر از کف ورودی اصلی (معمولاً بیش از سه طبقه)، تعبیه آسانسور الزامی می باشد (شکل ۱ پیوست ۳)																								
لزوم نصب آسانسور	م ۱۵-۲-۳	در ساختمان ۸ طبقه یا ساختمان های با طول مسیر حرکت ۲۸ متر و بیشتر از کف ورودی اصلی، باید حداقل دو دستگاه آسانسور پیش بینی گردد، حتی اگر از نظر محاسبات تعداد و ظرفیت، یک دستگاه آسانسور کفایت نماید.																								
	م ۱۵-۲-۴	در کلیه ساختمان های با طول مسیر حرکت بیش از ۲۱ متر از کف ورودی اصلی، لازم است حداقل یک دستگاه آسانسور مناسب حمل بیمار (برانکارد بر) تعبیه شود. این آسانسور باید با یک علامت مخصوص قابل رؤیت مشخص شده و به کلیه طبقات سرویس دهد.																								
آسانسورهای با قابلیت حمل صندلی چرخ دار	م ۱۵-۲-۹	آسانسور هایی که قابلیت حمل صندلی چرخ دار را دارند باید دارای الزامات زیر باشند: - حداقل ابعاد کابین ۱۱۰۰ در ۱۴۰۰ میلیمتر باشد. - حداقل عرض باز شو در کابین ۸۰۰ میلیمتر باشد.																								
آسانسورهای برانکاردبر	م ۱۵-۲-۱۰	آسانسورهایی که قابلیت حمل بیمار (برانکارد بر) را دارند باید دارای الزامات زیر باشند: - حداقل ابعاد کابین ۲۱۰۰ × ۱۱۰۰ میلی متر باشند؛ - حداقل عرض باز شو در کابین ۹۰۰ میلی متر باشد؛ - مجهز به سیستم تراز طبقه مجدد باشد؛ و - مجهز به دکمه باز ماندن در کابین برای مدت طولانی تر از زمان عادی بسته شدن در باشد.																								
آسانسورهای تخت بر	م ۱۵-۲-۱۱	آسانسورهایی که قابلیت حمل تخت بیمار (تخت بر) را دارند باید دارای الزامات زیر باشند: - حداقل ابعاد کابین ۲۴۰۰ × ۱۴۰۰ میلی متر باشد - حداقل عرض و حداقل ارتفاع باز شو در کابین به ترتیب ۱۳۰۰ و ۲۱۰۰ میلی متر باشد؛																								
عمق راهرو مقابل ورودی های کابین آسانسور	جدول م ۱۵-۲-۲-۴	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th>نوع ساختمان</th> <th>جانمایی آسانسور</th> <th>عمق راهرو مقابل ورودی های کابین</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td rowspan="3">مسکونی</td> <td>تکی</td> <td>برابر یا بزرگتر از عمق کابین</td> </tr> <tr> <td>گروهی در کنار هم</td> <td>برابر یا بزرگتر از ۱/۵ متر یا بزرگترین عمق کابین در گروه (هر کدام که بزرگتر باشند)</td> </tr> <tr> <td>گروهی رو به روی هم</td> <td>برابر یا بزرگتر از ۲/۱ متر یا مجموع بزرگترین عمق آسانسورهای روبروی هم (هر کدام که بزرگتر باشند)</td> </tr> <tr> <td rowspan="3">غیر مسکونی به استثنای آسانسور تخت بر</td> <td>تکی</td> <td>برابر یا بزرگتر از ۱/۵ برابر عمق کابین</td> </tr> <tr> <td>گروهی در کنار هم</td> <td>برابر یا بزرگتر از ۲/۴ متر یا ۱/۵ برابر بزرگترین عمق کابین در گروه (هر کدام که بزرگتر باشند)</td> </tr> <tr> <td>گروهی رو به روی هم</td> <td>برابر یا بزرگتر از مجموع بزرگترین عمق کابین های روبروی هم، حداکثر ۴/۵ متر</td> </tr> <tr> <td rowspan="3">غیر مسکونی بیمارستان و دارای آسانسور تخت بر</td> <td>تکی</td> <td>برابر یا بزرگتر از ۱/۵ برابر عمق کابین</td> </tr> <tr> <td>گروهی در کنار هم</td> <td>برابر یا بزرگتر از ۲/۴ متر یا ۱/۵ برابر عمق بزرگترین کابین در گروه</td> </tr> <tr> <td>گروهی رو به روی هم</td> <td>برابر یا بزرگتر از مجموع بزرگترین عمق کابین های روبروی هم</td> </tr> </tbody> </table>	نوع ساختمان	جانمایی آسانسور	عمق راهرو مقابل ورودی های کابین	مسکونی	تکی	برابر یا بزرگتر از عمق کابین	گروهی در کنار هم	برابر یا بزرگتر از ۱/۵ متر یا بزرگترین عمق کابین در گروه (هر کدام که بزرگتر باشند)	گروهی رو به روی هم	برابر یا بزرگتر از ۲/۱ متر یا مجموع بزرگترین عمق آسانسورهای روبروی هم (هر کدام که بزرگتر باشند)	غیر مسکونی به استثنای آسانسور تخت بر	تکی	برابر یا بزرگتر از ۱/۵ برابر عمق کابین	گروهی در کنار هم	برابر یا بزرگتر از ۲/۴ متر یا ۱/۵ برابر بزرگترین عمق کابین در گروه (هر کدام که بزرگتر باشند)	گروهی رو به روی هم	برابر یا بزرگتر از مجموع بزرگترین عمق کابین های روبروی هم، حداکثر ۴/۵ متر	غیر مسکونی بیمارستان و دارای آسانسور تخت بر	تکی	برابر یا بزرگتر از ۱/۵ برابر عمق کابین	گروهی در کنار هم	برابر یا بزرگتر از ۲/۴ متر یا ۱/۵ برابر عمق بزرگترین کابین در گروه	گروهی رو به روی هم	برابر یا بزرگتر از مجموع بزرگترین عمق کابین های روبروی هم
نوع ساختمان	جانمایی آسانسور	عمق راهرو مقابل ورودی های کابین																								
مسکونی	تکی	برابر یا بزرگتر از عمق کابین																								
	گروهی در کنار هم	برابر یا بزرگتر از ۱/۵ متر یا بزرگترین عمق کابین در گروه (هر کدام که بزرگتر باشند)																								
	گروهی رو به روی هم	برابر یا بزرگتر از ۲/۱ متر یا مجموع بزرگترین عمق آسانسورهای روبروی هم (هر کدام که بزرگتر باشند)																								
غیر مسکونی به استثنای آسانسور تخت بر	تکی	برابر یا بزرگتر از ۱/۵ برابر عمق کابین																								
	گروهی در کنار هم	برابر یا بزرگتر از ۲/۴ متر یا ۱/۵ برابر بزرگترین عمق کابین در گروه (هر کدام که بزرگتر باشند)																								
	گروهی رو به روی هم	برابر یا بزرگتر از مجموع بزرگترین عمق کابین های روبروی هم، حداکثر ۴/۵ متر																								
غیر مسکونی بیمارستان و دارای آسانسور تخت بر	تکی	برابر یا بزرگتر از ۱/۵ برابر عمق کابین																								
	گروهی در کنار هم	برابر یا بزرگتر از ۲/۴ متر یا ۱/۵ برابر عمق بزرگترین کابین در گروه																								
	گروهی رو به روی هم	برابر یا بزرگتر از مجموع بزرگترین عمق کابین های روبروی هم																								
عرض کابین	م ۱۵-۲-۳	حداقل عرض کابین در ساختمان های عمومی ۱۱۰۰ میلی متر و حداقل عمق ۱۴۰۰ میلی متر می باشد.																								
آسانسور مناسب برای معلولان	ض ۵-۴-۷	آسانسور در واحد مسکونی باید مطابق بند ۴-۱-۷ این ضوابط باشد.																								
	ض ۴-۱-۷	در ساختمانهای عمومی که برای دسترسی به طبقات از آسانسور استفاده می شود وجود حداقل یک آسانسور قابل استفاده برای معلولان روی صندلی چرخدار با مشخصات زیر الزامی است: - عرض مفید ۸۰ سانتیمتر - ابعاد مفید اتاقک آسانسور ۱۱۰ × ۱۴۰ سانتیمتر																								
	ض ۴-۱-۲	آسانسور باید هم سطح ورودی و یا در دسترس بلا مانع صندلی چرخدار قرار گیرد.																								
	ض ۴-۱-۷	حداقل فضای انتظار در جلو آسانسور در هر طبقه ۱۵۰ × ۱۵۰ سانتیمتر مربع باشد.																								

بام مسطح یا شیب دار

عنوان	شماره مقررات	توضیحات
شیب بندی بام	م ۲-۳-۹-۴	بام های مسطح باید دارای شیب بندی مناسب حداقل ۲٪ و کفشوی متصل به شبکه فاضلاب مستقل از شبکه اصلی ساختمان باشند
جان پناه	م ۱-۳-۹-۴	تعبیه جان پناه در سقف های مسطح، در صورت وجود راه پله برای دسترسی ساکنین به بام، مطابق الزامات قسمت ۴-۹-۷ الزامی است
بام شیب دار	م ۱-۴-۹-۴	بامهای شیبدار باید به نحوی طراحی و اجرا گردند که از ریزش برف، یخ یا اجزای سقف از ارتفاع جلوگیری شود.

مسیرهای ایمن

عنوان	شماره مقررات	توضیحات
خروج بدون مانع	م-۳-۶-۲-۷	در هر بنا یا ساختمان، خروج ها باید در مکان هایی طرح، ساخته، آراسته و نگهداری شوند که در تمام اوقات تصرف از تمام نقاط بنا، راه خروج آزاد و بدون مانع در دسترس باشد.
مشخص بودن راه خروج	م-۳-۶-۲-۸	در هر بنا یا هر بخش از یک بنا، خروج ها باید تا حد امکان در مکان هایی طرح شوند که متصرفان بتوانند به وضوح آنها را ببینند. در غیر این صورت، هر راه منتهی به خروج باید آنچنان به طور آشکار و مشخص علامت گذاری شود که هر متصرف از هر نقطه بنا بتواند به سرعت راه فرار و خروج از ساختمان را پیدا کند. همچنین هر مسیر خروج از ابتدا تا انتها، باید به گونه ای آراسته و علامت گذاری شود که راه منتهی به مکان امن یا فضای پناه گیری، به روشنی مشخص باشد و متصرفان ساختمان در مسیرهای دارای پیچ و خم یا مکان های بن بست گرفتار نشوند.
ارتفاع سقف	م-۳-۶-۲-۱۲	ارتفاع سقف راه های خروج در هیچ قسمت نباید کمتر از ۲/۱ متر باشد. تبصره ها: ۱- برجستگی های مجاز مطابق بند ۳-۶-۲-۱۳، ۲- ارتفاع سرگیر راه پله ها مطابق بند ۳-۶-۳-۳، ۳- ارتفاع سرگیر شیب راه مطابق بند ۳-۶-۴-۳، ۴- ارتفاع "در"، مطابق بند ۳-۶-۴-۲.
قسمتهای برآمده	م-۳-۶-۲-۱۳	قسمت های برآمده باید مطابق الزامات بندهای ۳-۶-۲-۱۳ تا ۳-۱۳-۲ باشند.
سرگیر	م-۳-۶-۲-۱۳-۱	قسمت های برآمده در زیر سقف را می توان در پایین تر از حداقل ارتفاع لازم سقف قید شده در بند ۳-۶-۲-۱۲ قرار داد، به شرطی که در تمام سطوح عبور و مرور، شامل مسیرهای تردد، راهروها و گذرگاه ها، حداقل بلندی قد راه برابر با ۲۰۰ سانتی متر رعایت شود. برآمدگی ها نباید موجب کاهش ارتفاع بیش از ۵۰ درصد از مساحت سطح سقف راه خروج گردد. تبصره: وسایل کنترل کننده حرکت در مانند آرام بند یا نگهدارنده حرکت در، نباید بلندی قد راه را به کمتر از ۱۹۵ سانتی متر کاهش دهند.
پیش آمدگی های افقی	م-۳-۶-۲-۱۳-۲	در محل های عبور، عناصر سازه ای، تجهیزات و مبلمان ثابت یا غیر ثابت با ارتفاع بین ۷۰ تا ۲۰۰ سانتی متر از سطح کف، باید بیش از ۱۰ سانتی متر پیش آمدگی افقی داشته باشند. یادآوری: این ضابطه برای پیشگیری از برخورد افراد با پیش آمدگی های قرار گرفته در این ارتفاع است. همچنین، امکان تشخیص پیش آمدگیهای قرار گرفته در این ارتفاع برای نابینایان و کم بینایان با عصا وجود ندارد.
عدم اشغال پهنای مفید	م-۳-۶-۲-۱۳-۳	برجستگی ها و پیش آمدگی های اجسام نباید حداقل پهنای مفید مسیرهای قابل دسترس را به کمتر از الزامات مربوطه در این مقررات کاهش دهند.
تغییر تراز کف	م-۳-۶-۲-۱۵	در راه های خروج، اگر تغییر تراز کف کمتر از ۳۰ سانتی متر وجود داشته باشد، باید از سطوح شیبدار استفاده شود. اگر شیب از یک واحد قائم در ۲۰ واحد افقی (شیب ۵ درصد) بزرگ تر باشد، بیاد از شیب راه های مطابق بند ۳-۶-۴ استفاده شود. در صورتیکه اختلاف تراز ۱۵۰ میلی متر یا کمتر باشد، شیب راه باید به میله دستگرد یا کف پوشی که رنگ آن متضاد با کفیوش قسمت های مجاور است مجهز گردد، تا عبور کنندگان متوجه اختلاف تراز شوند. تبصره: ۱- در درگاه های خروج ساختمان های گروه (ص)، (خ)، (م-۲) و گروه های (ن) و (ف)، که طبق ضوابط مربوط قابل دسترس بودن آنها برای افراد معلول الزامی نیست، می توان یک پله منفرد (تک پله)، با حداکثر ارتفاع ۱۷ سانتی متر، به کاربرد. ۲- در محل هایی که مطابق ضوابط مربوط، قابل دسترس بودن آنها برای افراد معلول الزامی نیست، یک پله یا یک خیز یا با دو خیز و یک کف پله مجاز است، به شرط آنکه پله ها و کف پله ها با شرایط بند ۳-۶-۳ مطابق داشته باشند. حداقل عمق کف پله باید ۳۳ سانتی متر باشد و بر روی پله باید حداقل یک میله دستگرد مطابق شرایط ۳-۶-۴، در حد فاصل ۷۵ سانتی متری محور مسیر معمول خروج نصب شده باشد.

عنوان	شماره مقررات	توضیحات
محدودیت های طول مسیر پیمایش ، بن بست ها و مسیر مشترک پیمایش	م-۳-۶-۳-۲-۱	حداکثر طول مسیر پیمایش دسترس خروج ، بن بست های واقع در این مسیر و طول مسیر مشترک در دسترس خروج نباید از مقادیر ارائه شده در جدول ۳-۶-۳-۲-۱ تجاوز کند ، مگر آنکه در ضوابط اختصاصی تصرف مورد نظر ، مقادیر دیگری بیان شده باشد.
اندازه گیری طول مسیر پیمایش از هر فضا	م-۳-۶-۳-۲-۲	طول مسیر پیمایش در دسترس به خروج ها باید بر روی کف و در طول محور مرکزی راه معمول عبور، از فاصله ۳۰ سانتی متر مانده به دورترین نقطه هر فضا تا وسط در "خروج" اندازه گیری شود. در جایی که مسیر دسترس خروج، از پلکان یا شیب راه های دوربندی نشده مجاز، مطابق با بند ۳-۶-۳-۳-۳، می گذرد، مسافت طی شده در این اجزاء نیز باید در اندازه گیری طول مسیر پیمایش محسوب گردد. در مورد پله های واقع در مسیر، طول خط شیبی که دماغه پله ها را به هم وصل می کند، اندازه گیری می شود. تبصره: طول مسیر پیمایش در پارکینگ های باز مجاز است تا نسبت به نزدیک ترین پیشانی پله در راه پله های باز اندازه گیری شود.
عرض کریدور	م-۳-۶-۳-۲-۵	حداقل عرض کریدور باید مطابق بخش ۳-۶-۶ تعیین شود و به طول کلی، عرض کریدورهایی که قابل دسترس بودن آنها الزامی نیست، نباید کمتر از ۱۱۰ سانتی متر باشد. تبصره ها: ۱- کریدورهایی که فقط برای دسترسی به تجهیزات برقی، مکانیکی یا لوله کشی و بهره برداری از آن، استفاده می شود: حداقل ۶۰ سانتی متر. ۲- برای بار تصرف ۵۰ نفر یا کمتر: حداقل ۹۰ سانتی متر. ۳- داخل یک واحد مسکونی: حداقل ۹۰ سانتی متر. ۴- در گروه (أ)، با کریدوری با ظرفیت الزامی ۱۰۰ نفر یا بیشتر: حداقل ۲۴۰ سانتی متر. ۵- در کریدورهای مربوط به بخش جراحی در گروه (د)، مراکز مراقبت های بهداشتی از بیمارهای غیر دائم دریافت کننده مراقبت های پزشکی سرپایی که قادر به مراقبت از خود نیستند: حداقل ۱۸۰ سانتی متر. ۶- در گروه (د-۲)، در مکان هایی که جابه جایی تختخواب در آنها لازم است: حداقل ۲۴۵ سانتی متر.
ورود مستقیم واحدها به راه پله	م-۳-۶-۳-۲-۷	ورود مستقیم از واحدها به راه پله مجاز نیست، مگر آنکه در برخی تصرف ها و با شرایط تعیین شده مجاز دانسته شده باشد.
پلکان و شیب راه خارجی	م-۳-۶-۳-۳-۱۱	در تصرف های گروه (د-۲)، پلکان ها و شیب راه های خارجی خروج نباید به عنوان جزئی از راه خروج الزامی به کار روند. در سایر تصرف ها برای ساختمان های دارای حداکثر ۶ طبقه و ارتفاع حداکثر ۲۳ متر روی تراز زمین، می توان از پلکان ها و شیب راه های خارجی خروج، به عنوان جزئی از راه خروج الزامی استفاده کرد، به شرط آن که دارای مشخصات زیر باشند: الف) ساختار پلکان و شیب راه خارجی توسط دیواری با حداقل ۲ ساعت مقاومت در برابر آتش از فضاهای داخلی جدا شده و از نزدیک ترین بازشوی محافظت نشده در نما دست کم ۳ متر فاصله داشته باشند. تعداد بازشوهای تعبیه شده در دوربند باید به تعدادی که برای جوی از فضای متصرف عادی ضروری است، محدود شود؛ ب) باید حداقل از یک طرف به فضای خارج باز باشند. طرف باز باید در مجموع دارای حداقل ۳/۵ متر مربع سطح باز در تراز هر کف و یا تراز هر پاگرد میانی باشد. در سطح باز الزامی، باید زنده جان پناه یا حفاظ با ارتفاع ۱۱۰ سانتی متر یا بیشتر، در بالای کف مجاور یا تراز پاگرد تعبیه شود؛ پ) پلکان و شیب راه خارجی باید حداقل ۳ متر از حدود زمین مجاور و ساختمان های دیگر در همان زمین فاصله داشته باشد مگر آنکه مطابق بخش ۳-۸-۳، دیوارهای خارجی و بازشوهای ساختمان مجاور براساس فاصله مجازسازی حریق محافظت شده باشند؛ ت) در صورتیکه پلکان یا شیب راه خارجی به بام بخش دیگری از بنا، یا بام بنای مجاور منتهی شود، بام مورد نظر باید دارای ساختار مقاوم حریق بوده و به راه خروج ایمن و پیوسته ای ارتباط داشته باشد؛ ث) پلکان خارجی خروج مستقیماً یا از طریق یک فضای باز به بیرون ساختمان تخلیه شود. در غیر این صورت باید به وسیله یک در خودبسته شود یا خودکار بسته شوی تأیید شده از فضای تخلیه جدا شود.
عرض گذرگاه خروج	م-۳-۶-۳-۳-۱۳	عرض هر گذرگاه خروج باید مطابق ظرفیت خروج در نظر گرفته شود و مطابق بخش های ۳-۶-۵ و ۳-۶-۶ برای بیشترین تعداد متصرفانی که ممکن است از آن عبور کنند، کافی باشد. این عرض در هر حال نباید کمتر از ۱۱۰ سانتی متر باشد، به جز برای بار تصرف کمتر از ۵۰ که در این صورت می توان آن را حداقل ۹۰ سانتی متر گرفت. در مواردی که گذرگاه خروج در انتهای چند خروج واقع گردد، عرض آن باید دست کم برابر مجموع پهنای الزامی تمام خروج های منتهی به آن باشد.
منافذ در گذرگاه خروج	م-۳-۶-۳-۳-۱۶	ایجاد هر گونه سوراخ و بازشو در گذرگاه های خروج ممنوع است، به جز برای درهای خروج الزامی، تجهیزات و کانال های لازم برای ایجاد فشار هوا، لوله کشی شبکه بارنده خودکار، لوله های آتش نشانی و کانال های برق، که از آنها برای سیستم ارتباطی آتش نشانی و سیستم برق گذرگاه خروج استفاده می شود و به یک جعبه فولادی با حداکثر ۰/۱ مترمربع ختم می شوند. این منافذ باید مطلقاً بخش ۳-۸-۹ محافظت شوند. اگر دو گذرگاه خروج در مجارت یکدیگر باشند، نباید بین آنها هیچ گونه سوراخ یا بازشوی ارتباطی، اعم از محافظت شده یا نشده، وجود داشته باشد.

عنوان	شماره مقررات	توضیحات																		
حداقل تعداد خروج ها	م-۳-۳-۳-۱۷	<p>هر طبقه، براساس بار تصرف همان طبقه، باید دارای حداقل تعداد خروج مستقل تأیید شده مطابق با جدول ۳-۶-۳-۱۷-۳ بوده و کلیه اتاق ها و فضاهای موجود در آن طبقه به این تعداد خروج دسترسی داشته باشند، مگر موارد استثنا که در بند ۳-۶-۳-۱۸ مشخص شده است. تعداد خروج بام های تصرف شده نیز باید مانند طبقات محاسبه شود (مانند بام های برخی مساجد که گاهی اوقات برای اجرای مراسم مذهبی از آنها استفاده می شود، یا بام های بعضی بناها که برای پذیرایی مورد استفاده قرار گیرند). تعداد خروج های لازم از طبقه، زیرزمین یا فضاهای مستقل باید تا رسیدن به همکف یا معبر عمومی حفظ شوند.</p> <p>جدول ۳-۶-۳-۱۷-۳ حداقل تعداد لازم خروج بر حسب بار تصرف طبقه</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>بار تصرف طبقه</th> <th>حداقل تعداد خروج</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>۵۰۰-۱</td> <td>۲</td> </tr> <tr> <td>۱۰۰۰-۵۰۱</td> <td>۳</td> </tr> <tr> <td>بیش از ۱۰۰۰</td> <td>۴</td> </tr> </tbody> </table>	بار تصرف طبقه	حداقل تعداد خروج	۵۰۰-۱	۲	۱۰۰۰-۵۰۱	۳	بیش از ۱۰۰۰	۴										
بار تصرف طبقه	حداقل تعداد خروج																			
۵۰۰-۱	۲																			
۱۰۰۰-۵۰۱	۳																			
بیش از ۱۰۰۰	۴																			
ساختمان های با یک خروج	م-۳-۳-۶-۱۸	<p>در ساختمان های زیر تنها یک خروج کافی است:</p> <p>۱- ساختمانهای شرح داده شده در جدول ۳-۶-۳-۱۸، به شرط آنکه بیش از ۱ طبقه زیرزمین نداشته باشند.</p> <p>۲- ساختمانهای مسکونی آپارتمانی مطابق با شرایط بندهای ۳-۶-۳-۱۱ تا ۳-۶-۳-۱۱-۲-۵ و ساختمان های مسکونی یک و دو خانواری مطابق بند ۳-۶-۳-۱۱-۴.</p> <p>جدول ۳-۶-۳-۱۸-۳ ساختمان های غیر مسکونی مجاز برای داشتن تنها یک خروج</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>تصرف</th> <th>حداکثر تعداد طبقه بنا از تراز زمین</th> <th>حداکثر متصرفان در هر طبقه و فاصله پیمایش</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>آ،ت،ح،ص،ک،ف</td> <td>۲</td> <td>۵۰ متصرف و ۲۳ متر طول مسیر پیمایش</td> </tr> <tr> <td>خ</td> <td>۱</td> <td>۳ متصرف و ۷/۵ متر طول مسیر پیمایش</td> </tr> <tr> <td>ن</td> <td>۲</td> <td>۳۰ متصرف و ۳۰ متر طول مسیر پیمایش</td> </tr> <tr> <td>ص،ک،ن</td> <td>۳</td> <td>۳۰ متصرف و ۲۳ متر طول مسیر پیمایش</td> </tr> <tr> <td>ح</td> <td>۴</td> <td>۳۰ متصرف و ۲۳ متر طول مسیر پیمایش</td> </tr> </tbody> </table>	تصرف	حداکثر تعداد طبقه بنا از تراز زمین	حداکثر متصرفان در هر طبقه و فاصله پیمایش	آ،ت،ح،ص،ک،ف	۲	۵۰ متصرف و ۲۳ متر طول مسیر پیمایش	خ	۱	۳ متصرف و ۷/۵ متر طول مسیر پیمایش	ن	۲	۳۰ متصرف و ۳۰ متر طول مسیر پیمایش	ص،ک،ن	۳	۳۰ متصرف و ۲۳ متر طول مسیر پیمایش	ح	۴	۳۰ متصرف و ۲۳ متر طول مسیر پیمایش
تصرف	حداکثر تعداد طبقه بنا از تراز زمین	حداکثر متصرفان در هر طبقه و فاصله پیمایش																		
آ،ت،ح،ص،ک،ف	۲	۵۰ متصرف و ۲۳ متر طول مسیر پیمایش																		
خ	۱	۳ متصرف و ۷/۵ متر طول مسیر پیمایش																		
ن	۲	۳۰ متصرف و ۳۰ متر طول مسیر پیمایش																		
ص،ک،ن	۳	۳۰ متصرف و ۲۳ متر طول مسیر پیمایش																		
ح	۴	۳۰ متصرف و ۲۳ متر طول مسیر پیمایش																		
تخلیه خروج کلیات	م-۳-۶-۳-۱-۴	<p>هر خروج باید به طور مستقیم به بیرون ساختمان تخلیه شود، مگر آنکه در این مقررات تحت شرایطی به گونه دیگری تصریح شده باشد. تخلیه خروج باید در تراز زمین باشد یا دسترسی مستقیم به آن را فراهم سازد. تخلیه خروج نباید دوباره به داخل ساختمان وارد شود.</p>																		
اندازه درها	م-۳-۴-۲-۲	<p>حداقل عرض هر یک از بازشوهای درهایی که در راه خروج واقع می شوند، باید برای بار تصرف مربوط کافی باشد و دست کم ۸۰ سانتی متر عرض مفید داشت هبشاد. درهای راه های خروج مربوط به تصرف گروه (د-۲) که در مسیر جایجایی تخت ها قرار دارند، باید دارای حداقل ۱۰۵ سانتی متر عرض آزاد باشند. همچنین عرض هیچ لنگه در نباید از ۱۲۰ سانتی متر بیشتر باشد.</p> <p>فضاهای با مساحت ۶/۵ مترمربع و کمتر، چنانچه مورد استفاده افراد معلول جسمی قرار نگیرند، استثنائاً مجاز است با درهایی که ۶۰ سانتی متر عرض مفید دارند، به راهروهای دسترسی خروج باز شوند.</p> <p>در درگاه های دارای درهای لولایی، عرض آزاد بازشوها باید بین سطح خارجی در باز شده در زاویه ۹۰ درجه، و لبه چارچوب در سمت مقابل (که باثوی پیشنه در بر آن قرار می گیرد) اندازه گیری شود. در مواردی که از درهای ۲ لنگه بدون پایه وسط استفاده شود، دست کم یکی از لنگه ها باید دارای ۸۰ سانتیمتر عرض مفید باشد. ارتفاع درها نباید کمتر از ۲۰۵ سانتی متر باشد.</p>																		
کاربرد درهای کشویی، کرکره ای و گردان	م-۳-۴-۲-۱۰	<p>چنانچه در بخش ضوابط اختصاصی راه های خروج، بر حسب تصرف، استفاده از درهای کشویی افقی، کرکره ای قائم یا گردان، مجاز اعلام شود، حسب مورد باید با ضوابط عمومی این بخش و همچنین با بندهای ۳-۴-۶-۲-۱۱ و ۳-۴-۶-۲-۱۲ نیز مطابقت داشته باشد.</p>																		
درهای گردان	م-۳-۴-۲-۱۱	<p>درهای گردان باید شرایط زیر را داشته باشند:</p> <p>(الف) درهای گردان باید از لحاظ چگونگی نصب، حداکثر تعداد چرخش در دقیقه، عرض مفید و سایر مشخصات، توسط شرکت بازرسی ساخت تأیید شود.</p> <p>(ب) در راه های خروج، استفاده از درهای گردان مشروط به رعایت ضوابط زیر است:</p> <p>ب-۱- ضوابط خاص راه های خروج، بر حسب نوع تصرف، مانع نصب این گونه درها نباشد.</p> <p>ب-۲- ظرفیت اختصاص یافته به درهای گردان از ۵۰ درصد کل ظرفیت لازم خروج بیشتر نشود.</p> <p>ب-۳- ظرفیت خروج هر در گردان حداکثر ۵۰ نفر در نظر گرفته شود.</p> <p>ب-۴- در فاصله ۳ متر از دو انتهای پایینی یا بالایی آن، راه پله یا پله برقی واقع نشده باشد.</p> <p>ب-۵- به عنوان بخشی از راه خروج قابل دسترسی در نظر گرفته شود.</p> <p>ب-۶- در فاصله حداکثر ۳ متری هر در گردان، در همان دیوار، یک در لولایی منطبق با شرایط بند ۳-۴-۶-۲ نصب شده باشد.</p> <p>ب-۷- هر در گردان را باید بتوان به شکل کتابی، با نیرویی کمتر از ۵۸۰ نیوتن، که در محدوده ۷/۵ سانتی متری لبه بیرونی یک بال بر آن اعمال شود، جمع کرد، تا مسیرهای موازی خروج با مجموع پهنای ۹۰ سانتی متر ایجاد شود.</p>																		

توضیحات	شماره مقررات	عنوان
<p>درهای کشویی افقی، کرکره ها و شبکه های قائم باید شرایط زیر را دارا باشند:</p> <p>الف) درهای کشویی و کرکره های قائم نصب درهای کشویی با ریل افقی، و همچنین درها و کرکره های ایمنی با ریل قائم، در درگاه هایی که بخشی از راه خروج به شمار می آیند، مشروط به رعایت ضوابط زیر است:</p> <p>الف-۱- درها باید برقی باشند و در صورت قطع برق، به طور دستی و به آسانی کار کنند.</p> <p>الف-۲- درهای کشویی افقی از هر دو طرف و درهای کرکره ای قائم از سمت داخل باید در تمام اوقاف تصرف بدون نیاز به اطلاعات خاص قابل باز شدن باشند و چنانچه عموم مردم در بنا رفت و آمد می کنند، به وضعیت کاملاً باز ثابت شوند. درهای کشویی افقی خود بسته شو که نیاز به درجه الزامی محافظت در برابر حریق دارند و درهای واقع در خانه های یک یا دو خانواری، از این قاعده مستثنی هستند.</p> <p>الف-۳- در مواردی که دو یا چند راه خروج پیش بینی شده است، بیش از نصف ظرفیت کل درگاه های خروج به درهای کشویی افقی یا کرکره ای قائم اختصاص داده نشود.</p> <p>الف-۴- چنانچه مطابق با الزامات این محث، این درها دارای درجه الزامی مقاومت در برابر آتش باشند، در این صورت باید به صورت خود بسته شو یا خودکار بسته شو با فرمان سیستم اعلام حریق عمل نمایند و به برق اضطراری متصل باشد.</p> <p>ب) درهای شبکه ای حفاظتی در ساختمان هایی با تصرف های (ح)، (ص)، (ک) و (ن)، می توان در خروج اصلی درهای شبکه ای حفاظتی عمودی یا کشویی افقی نصب کرد، به شرط آنکه از طرف داخل ساختمان و بدون استفاده از کلید یا نیاز به اطلاعات خاص یا تلاش زیاد، در طول مدت تصرف فضا، قابل باز شدن باشد. در مدت تصرف عمومی ساختمان، درهای شبکه ای باید به صورت ایمن در حالت کاملاً باز بمانند. در جاهایی که به دو راه خروج یا بیش از آن نیاز است، نیادی بیش از نصف خروج ها یا درگاه های دسترس خروج، به درهای شبکه ای حفاظتی عمودی یا کشویی افقی مجهز شوند.</p>	<p>م-۳-۴-۶-۱۲</p>	<p>درهای کشویی افقی، کرکره ها و شبکه های قائم</p>
<p>هر راه گله باید دست کم ۱۱۰ سانتی متر عرض مفید داشته باشد، مگر آنکه مجموع تعداد متصرفان تمام طبقات استفاده کننده از راه پله کمتر از ۵۰ نفر باشد، که در آن صورت، عرض مفید را می توان به حداقل ۹۰ سانتی متر کاهش داد. در هیچ قسمت از طول مسیر، نباید عرض راه پله ها و پاگردها کاهش یابد.</p>	<p>م-۳-۴-۶-۲</p>	<p>پلکان عرض راه پله</p>
<p>ارتفاع غیر سرگیر هر راه پله تا سقف بالای آن باید دست کم ۲۰۰۵ سانتی متر باشد، که از خط فرضی متصل کننده لبه پله ها، به صورت عمود اندازه گیری می شود. این حداقل ارتفاع باید به طور پیوسته در بالای راه پله تأمین شده باشد و در پایین راه پله، به اندازه یک کف پله جلوتر از پایین ترین پله، برقرار باشد. همچنین، حداقل ارتفاع آزاد مذکور باید در عرض کامل راه پله و پاگرد نیز وجود داشته باشد.</p>	<p>م-۳-۴-۶-۳</p>	<p>ارتفاع سرگیر</p>
<p>هر کف پله باید حداقل ۲۸ سانتی متر عمق و حداکثر ۲ درصد شیب داشته باشد. ارتفاع هر پله باید حداقل ۱۰ و حداکثر ۱۸ سانتی متر و به گونه ای تعیین شود که مجموع اندازه عمق کف پله و دو برابر ارتفاع آن بین ۶۳ و ۶۴ سانتی متر باشد. برای ارتفاع پله، باید فاصله بین لبه جلویی دو کف پله متوالی را به صورت عمودی اندازه گرفت. برای عمق کف پله، باید فاصله بین تصویر قائم لبه پیش آمدگی دو کف پله متوالی را به صورت افقی کاملاً مستقیم اندازه گیری کرد.</p>	<p>م-۳-۴-۶-۴</p>	<p>اندازه کف و ارتفاع پله</p>
<p>شکل و اندازه ارتفاع و کف پله ها باید یکسان باشد. رواداری بین اندازه بزرگ ترین و کوچکترین ارتفاع، یا میان بزرگترین و کوچکترین کف پله نباید در هر خیز (بال) پله ها بیش از ۱۰ میلی متر باشد.</p> <p>تبصره ها:</p> <p>۱- اندازه های نابرابر ارتفاع پله های راهرویی، مطابق بخش ضوابط اختصاصی تصرف های تجمعی.</p> <p>۲- در جایی که پایین یا بالای پله به راهی عمومی، پیاده رو یا سواره رویی دارای شیب در جهت عمود بر مسیر حرکت پله، می پیوندد، ارتفاع پیشانی بالا یا پایین مجاز است در امتداد شیب، تا ارتفاع کمتر از ۸۰ میلی متر به ازا هر متر پهنای پله و حداکثر به میزان ۱۰۰ میلی متر کاهش یابد. در چنین حالتی، تغییر ارتفاع پیشانی بالا یا پایین نباید از یک واحد عمودی در ۱۲ واحد افقی (شیب ۸ درصد) در عرض پلکان بیش تر باشد.</p>	<p>م-۳-۴-۶-۵</p>	<p>یکسانی اندازه ها</p>
<p>طرح و استفاده از پله های قوسی در راه های خروج در صورتی مجاز است که ابعاد آن به صورت زیر باشد: ارتفاع آن برابر حداقل گفته شده در بند ۳-۴-۶-۴، اندازه کف (پاخور) هر پله در فاصله ۳۰ سانتی متری از انتهای باریک تر کف پله، حداقل ۲۸ سانتی متر و اندازه کف در باریک ترین قسمت آن، حداقل ۲۵ سانتی متر. تفاوت بین بزرگترین عمق کف پله با کوچکترین آن در یک بال پله، در روی یک خط فرضی با فاصله ۳۰ سانتی متر از باریک ترین قسمت، نباید از ۱۰ میلی متر بیشتر و اندازه شعاع قوس کوچک تر پله نباید از دو برابر عرض آن کمتر باشد.</p>	<p>م-۳-۴-۶-۶</p>	<p>پله های قوسی</p>
<p>استفاده از پله های مارپیچ در راه های خروج تنها در واحدهای مسکونی یا برای فضایی با مساحت کمتر از ۲۳ مترمربع و دارای حداکثر ۵ نفر بهره بردار، مجاز است، مشروط به آن که با رعایت ضوابط زیر طرح شوند:</p> <p>الف) عرض مفید پله از ۶۵ سانتی متر کمتر نباشد.</p> <p>ب) ارتفاع هر پله از ۲۴ سانتی متر بیشتر نباشد.</p> <p>پ) ارتفاع مفید روی پله (قد راه پله) از ۲۰۰ سانتی متر کمتر نباشد.</p> <p>ت) اندازه کف (پاخور) هر پله، در فاصله ۳۰ سانتی متر از باریک ترین قسمت پله، حداقل ۲۰ سانتی متر باشد.</p> <p>ث) تمام کف پله ها یک شکل و یک اندازه باشد.</p>	<p>م-۳-۴-۶-۷</p>	<p>پله های مارپیچ</p>

عنوان	شماره مقررات	توضیحات																								
ارتفاع طی شده	م-۳-۴-۶-۱۰	حداکثر اختلاف تراز دو سطح افقی متوالی شامل کف هر یک از طبقات و یا پاگردها، که با یک سلسله پلکان پیموده می شود، ضمن رعایت الزامات مبحث چهارم مقررات ملی ساختمان، نباید از ۳۷۰ سانتی متر بیشتر باشد، مگر در راه پله های قابل دسترس الزامی برای افراد معلول، که باید با ضوابط بخش ۳-۶-۱۰ منطبق باشد.																								
پلکان برای بام	م-۳-۴-۶-۱۱	در ساختمان های دارای سه طبقه و بیشتر بالای تراز زمین، حداقل یک پلکان باید تا سطح بام امتداد یابد، مگر آنکه بام شیبی تندتر از چهار واحد عمودی در ۱۲ واحد افقی (شیب ۳۳ درصد) داشته باشد. در ساختمان هایی که بام آنها هیچ گونه استفاده ای ندارد، دسترسی از طبقه آخر به بام از طریق دیگر امکانات مانند نردبان یا جای پای متناوب، نیز مجاز است. در ساختمانی که پلکان بام دارد، دسترسی به بام باید از طریق اتاقک خریشته تأمین شود. تبصره: در ساختمان هایی که بام آنها هیچ گونه تصرف یا استفاده ای ندارد، دسترسی به بام از طریق دریچه ای با مساحت حداقل ۱/۵ متر مربع و ابعاد حداقل ۶۰ سانتی متر، مجاز است.																								
شیب	م-۳-۴-۶-۱۴	در صورتیکه قابل دسترس بودن شیب راه هایی که به عنوان بخشی از راه های خروج استفاده می شوند الزامی باشد، باید با مقررات شهرسازی و معماری برای افراد معلول جسمی- حرکتی، مصوب شورای عالی شهرسازی و معماری، مطابقت نماید و در هر صورت، حداکثر شیب مسیر نباید از ۱ به ۸ (۱۲/۵ درصد) بیشتر باشد. تبصره: در تصرف های گروه (ت)، شیب شیب راه های راهرویی باید مطابق با شرایط ضوابط اختصاصی تصرف های تجمعی باشد. در شیب راه های قابل دسترس الزامی، شیب عرضی مجاز نیست. در سایر شیب راه ها، شیب اندازه گیری شده عمود بر جهت تردد نباید از یک واحد عمودی در ۴۸ واحد افقی (شیب ۲ درصد) بیشتر باشد.																								
ارتفاع طی شده	م-۳-۴-۶-۲۰	خیز با ارتفاع طی شده هر شیب راه، بین دو پاگرد یا سطح افقی متوالی، باید حداکثر ۷۲ سانتی متر باشد. لذا در اختلاف ارتفاع بیشتر، باید مطابق بند ۳-۴-۴-۷، در مسیر شیب راه، پاگرد یا پاگردهایی میانی قرار گیرد. در هر صورت، حداکثر اختلاف تراز دو سطح افقی که با یک سلسله شیب راه و پاگردهای میانی آن پیموده می شود، نباید از ۳۷۰ سانتی متر بیشتر باشد.																								
حداقل ابعاد شیب راه	م-۳-۴-۶-۳۰	حداقل عرض شیب راه واقع در راه خروج نباید کمتر از عرض لازم رای کریدورها و راهروهای گفته شده در بند ۳-۴-۶-۳-۲-۵ باشد. در ساختمان هایی که قابل دسترس بودن آنها الزامی نیست، عرض آزاد شیب راه و عرض آزاد میان میله های دستگرد (در صورت وجود)، باید حداقل ۹۰ سانتی متر باشد. در تمام قسمت های شیب راه واقع در راه خروج، بلندی قد غیر سرگیر (ارتفاع بدون مانع) نباید از ۲۰۰ سانتی متر کمتر باشد.																								
پاگردها	م-۳-۴-۶-۷۰	شیب راه ها، در بالا و پایین، نقاط گردش حرکت، ورودی ها، خروجی ها و درها، باید پاگرد داشته باشند. پاگردها باید در هر جهت شیبی کمتر از یک واحد عمودی در ۴۸ واحد افقی (شیب ۲ درصد) داشته باشند. تغییرات تراز در سطح پاگرد مجاز نیست. عرض پاگرد باید حداقل به اندازه عریض ترین شیب راه متصل به پاگرد باشد. طول پاگرد در راستای پیمایش باید حداقل ۱۵۰ سانتی متر باشد، به جز آنکه در واحدهای مسکونی مستقل گروه تصرف های (م-۲) که قابل دسترس بودن آنها الزامی نیست، مجاز است که پاگردها دارای حداقل طول ۹۰ سانتی متر در راستای پیمایش باشند. چنانچه جهت پیمایش، در پاگردهای بین مسیرهای شیب راه، تغییر کند، اندازه پاگرد باید حداقل ۱۵۰ سانتی متر در ۱۵۰ سانتی متر باشد، به جز آنکه پاگردهای واحدهای مسکونی مستقل در تصرف (م-۲) که قابل دسترس بودن آنها الزامی نیست، مجاز است که حداقل ۹۰ سانتی متر در ۹۰ سانتی متر باشد.																								
جان پناه ها و حفاظ ها	م-۳-۴-۶-۱۰۶	ارتفاع دست اندازها یا جان پناه ها از سطح فضا یا بامی که دسترسی افراد به آن ممکن است، باید از کف تمام شده بام حداقل ۱۱۰ سانتی متر و از لبه پله یا سطح شیب دار حداقل ۹۰ سانتی متر باشد.																								
پهنای راه خروج حداقل پهنای راه خروج	م-۳-۶-۱۰۶	عرض هر یک از قسمت ها و اجزای مختلف راه خروج، مشروح در بندهای ۳-۶-۳ و ۳-۴-۶-۴، باید بر اساس پهنای لازم خروج به ازای هر متصرف مندرج در جدول ۳-۶-۶-۱ تعیین شود. پهنای راه خروج نباید از مقادیر ارائه شده در این بخش کمتر باشد. پهنای کل راه خروج، بر حسب میلی متر، نباید از حاصل ضرب کل بار تصرف منتهی به راه خروج و ضرایب داده شده در جدول ۳-۶-۶-۱ و نیز از مقادیر مشخص دشه در هر جای دیگر این مبحث کمتر باشد. راه های خروج چندگانه باید به اندازه ای باشد که در صورت حذف یکی از راه ها، ظرفیت موجود قابل استفاده به کمتر از ۵۰ درصد ظرفیت مورد نیاز کاهش نیابد. تبصره: راه های خروج، مطابق بخش ضوابط اختصاصی تصرف های تجمعی																								
<p>جدول ۳-۶-۶-۱- پهنای راه خروج به ازای هر متصرف (میلی متر بر نفر متصرف)</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th rowspan="2">تصرف</th> <th colspan="2">بدون شبکه بارنده</th> <th colspan="2">ساختمان های دارای شبکه بارنده خودکار تأیید شده</th> </tr> <tr> <th>راه پله</th> <th>دیگر اجزای راه خروج</th> <th>راه پله</th> <th>دیگر اجزای راه خروج</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>تمام تصرفها به جز موارد زیر</td> <td>۸</td> <td>۵</td> <td>۵</td> <td>۴</td> </tr> <tr> <td>مخاطره آمیز</td> <td>۱۸</td> <td>۱۰</td> <td>۸</td> <td>۵</td> </tr> <tr> <td>درمانی (د-۲)</td> <td>۱۵</td> <td>۱۳</td> <td>۸</td> <td>۵</td> </tr> </tbody> </table>			تصرف	بدون شبکه بارنده		ساختمان های دارای شبکه بارنده خودکار تأیید شده		راه پله	دیگر اجزای راه خروج	راه پله	دیگر اجزای راه خروج	تمام تصرفها به جز موارد زیر	۸	۵	۵	۴	مخاطره آمیز	۱۸	۱۰	۸	۵	درمانی (د-۲)	۱۵	۱۳	۸	۵
تصرف	بدون شبکه بارنده			ساختمان های دارای شبکه بارنده خودکار تأیید شده																						
	راه پله	دیگر اجزای راه خروج	راه پله	دیگر اجزای راه خروج																						
تمام تصرفها به جز موارد زیر	۸	۵	۵	۴																						
مخاطره آمیز	۱۸	۱۰	۸	۵																						
درمانی (د-۲)	۱۵	۱۳	۸	۵																						

عنوان	شماره مقررات	توضیحات
اندازه گیری عرض مفید	م-۳-۶-۲	عرض مفید راه خروج باید در باریک ترین بخش مسیر اندازه گیری شود. استثنائاً در هر طرف مسیر خروج، حداکثر ۱۰ سانتی متر پیش آمدگی در محدوده ارتفاع تا ۷۰ سانتی متر از کف می تواند جزو عرض مفید در نظر گرفته شود.
اشغال فضای راه خروج توسط در	م-۳-۶-۳	درهایی که به مسیر راه خروج باز می شوند، نباید طی باز شدن، پهنای الزامی را به کمتر از نصف آن کاهش دهند. همچنین هنگامی که در کاملاً باز شود نباید بیش از ۱۸ سانتی متر به درون پهنای الزامی راه خروج پیش آمدگی داشته باشد. تبصره: برای درهایی که در واحدهای مسکونی مستقل و اتاق های خواب تصرف م-۲ قرار دارند، این محدودیت الزامی نیست.
عبور مسیر خروج از سایر فضاها	م-۳-۶-۷	مسیر خروج باید به گونه ای طراحی شوند که رسیدن به یک خروج مستلزم عبور از میان آشپزخانه یا انبار، یا سرویس ها بهداشتی، فضای کاری، رختکن، اتاق خواب و یا فضاهای مشابهی که احتمال قفل شدن درهای آنها وجود دارد، نباشد.
پیوستگی و اجزا	م-۳-۶-۱۰	هر راه خروج قابل دسترس الزامی باید به صورت پیوسته تا یک راه عمومی ادامه یابد و تمام اجزاء، عناصر و مسیرهای واقع در راه خروج با ضوابط و مقررات شهرسازی و معماری برای افراد معلول جسمی - حرکتی مصوبه شورای عالی شهرسازی و معماری ایران نیز منطبق باشد. اجزای راه خروج قابل دسترس می تواند شامل یک یا چند مورد از بندهای زیر باشد: - پلکان به عنوان بخشی از راه خروج قابل دسترس مطابق با بند ۳-۶-۱۰؛ - آسانسور طبق شرایط بند ۳-۶-۱۰ (با کمک مأموران آتش نشانی یا مسئولین امداد و نجات)؛ - فضای پناه گرفتن مطابق شرایط بند ۳-۶-۱۰؛
راه پله ها به عنوان بخشی از راه خروج قابل دسترس	م-۳-۶-۱۰	هر راه پله که بخشی از راه های خروج قابل دسترس در نظر گرفته شده است، باید حداقل ۱۲۰ سانتی متر بین میله های دستگرد پهنای آزاد داشته باشد، یا باید یکی از پاگردها با مساحت بیشتر نسبت به پاگرد سایر طبقات، یک فضای پناه گرفتن داشته باشد، یا به یک فضای پناه گرفتن مطابق با شرایط بند ۳-۶-۱۰، یا به یک خروج افقی، دسترس داشته باشد. در هر راه پله که قابل دسترس بودن آن الزامی است، حداکثر تعداد پله های بین دو پاگرد (یا بین کف و پاگرد) باید ۱۲ عدد باشد. راه پله های خارجی خروج مجاز مطابق بند ۳-۶-۳-۱۱ را می توان به عنوان بخشی از راه خروج قابل دسترس محسوب کرد. تبصره: ۱- پهنای حداقل ۱۲۰ سانتی متر بین میله های دستگرد برای موارد زیر الزامی نبوده و باید حداقل پهنای مطابق مررات راه پله در هر تصرف در نظر گرفته شود: - در مواردی که طبق محاسبه ظرفیت راه خروج، حداقل پهنای بیشتری برای راه پله الزامی باشد؛ - در ساختمان هایی که به طور کامل به شبکه بارنده خودکار تأیید شده مجهز باشند؛ - در ساختمان هایی که دسترسی به راه پله خروج از طریق یک خروج افقی تأمین شده باشد. ۲- فضای پناه گرفتن در موارد زیر الزامی نیست: - در راه پله های خروج مجاز، که به عنوان بخشی از راه خروج قابل دسترس محسوب می شوند، به شرطی که سرتاسر ساختمان به شبکه بارنده خودکار تأیید شده مجهز باشد؛ - در تصرف های مسکونی گروه م-۲.
آسانسورها	م-۳-۶-۱۰	در ساختمان هایی که طبقه قابل دسترس مورد نیاز، با فاصله چهار طبقه یا بیشتر در بالا یا پائین تراز تخلیه خروج قرار دارد، باید حداقل یک آسانسور با قابلیت حمل صندلی چرخدار از فضای پناه گرفتن منطبق با شرایط بند ۳-۶-۱۰، یا از یک خروج افقی، قابل دسترس باشد. همچنین لازم است تا یک منبع برق کمکی مناسب و آماده به کار برای این آسانسورها تأمین شود (به تعریف " قابل دسترس " در بخش ۳-۱-۱ مراجعه شود). تبصره ها: ۱- در پارکینگ های باز، نیاز نیست که آسانسور از یک فضای پناه گرفتن یا خروج افقی، قابل دسترس باشد. ۲- در ساختمان هایی که به طور سرتاسری به سیستم شبکه بارنده خودکار تأیید شده مجهز هستند، نیازی نیست که آسانسورها از یک فضای پناه گرفتن یا خروج افقی، قابل دسترس باشند.
بالابرهای کفی	م-۳-۶-۱۰	بالابرهای کفی (مخصوص صندلی های چرخدار) نباید بخشی از راه های خروج قابل دسترس محسوب شوند، مگر در جاهایی که مطابق مقررات شهرسازی و معماری برای افراد معلول جسمی - حرکتی، به عنوان بخشی از مسیر قابل دسترس، مجاز دانسته شده باشند. نصب این بالابرها نباید موجب کاهش پهنای راه خروج از مقدار الزامی تعیین شده گردد.
فضاهای پناه گرفتن	م-۳-۶-۱۰	هر فضای قابل دسترس که الزاماً به فضای پناه گرفتن نیاز دارد، باید توسط یک راه خروج قابل دسترس به آن متصل شود. حداکثر طول مسیر پیمایش از فضای قابل دسترس تا یک فضای پناه گرفتن نباید از مقدار مجاز برای تصرف مربوط مطابق با شرایط بند ۳-۶-۳-۱۲ بیشتر باشد. هر فضای پناه گرفتن الزامی باید به یک راه پله دور بندی شده مطابق شرایط بندهای ۳-۶-۱۰-۳ و ۳-۶-۳، یا به یک آسانسور مطابق شرایط بند ۳-۶-۱۰، دسترسی مستقیم داشته باشد.

عنوان	شماره مقررات	توضیحات
اندازه	م-۳-۶-۱۰-۱-۶	در راه های خروج قابل دسترس، فضای پناه گرفتن باید به اندازه ای باشد که بتوان به ازای حداکثر هر ۲۰۰ نفر از متصرفان ساختمان یا بخشی از ساختمان که مربوط به آن فضای پناه گرفتن است، فضای لازم برای استقرار یک صندلی چرخدار با ابعاد خالص ۸۰ در ۱۲۰ سانتی متر را در آن تأمین کرد. فضای صندلی چرخدار نباید عرض الزامی راه خروج را کاهش دهد. در فضای پناه گرفتن، دسترس به هر یک از فضاهای لازم برای صندلی چرخدار نباید توسط بیش از یک فضای استقرار صندلی چرخدار مجاور مسدود شود. یادآوری: این اندازه ها تنها برای تأمین حداقل فضای پناه گرفتن لازم به منظور استقرار صندلی چرخدار در زمان آتش سوزی، مجاز است. در سایر شرایط، اندازه های فضاها برای استقرار یا حرکت صندلی چرخدار باید مطابق با مقررات شهرسازی و معماری برای افراد معلول جسمی - حرکتی باشد.
راه های خروج در بناهای آپارتمانی دسترس به دو راه خروج مجزا	م-۳-۶-۱۱-۲-۲	در بناهای آپارتمانی، هر واحد مسکونی باید دست کم به دو خروج مجزا و دور از هم دسترسی داشته باشد، مگر در موارد مشخص شده در بند ۳-۶-۱۱-۲-۳، ۳-۶-۱۱-۲-۴ یا ۳-۶-۱۱-۲-۵ که استثنائاً در آنها دسترسی به یک خروج مجزا شمرده شده است.
یک دسترس مستقیم به بیرون یا به پلکان اختصاصی	م-۳-۶-۱۱-۳-۲	در موارد زیر، مجاز است هر واحد مسکونی استثنائاً فقط به یک خروج دسترسی داشته باشد: (الف) واحد مسکونی از طریق یک درگاه خروج مستقیماً به خیابان یا حیاط مربوط شود. (ب) واحد مسکونی دارای یک پلکان مختص به خود باشد که با موانع حداقل یک ساعت مقاوم حریق و بدون بازشو از دیگر بخش ها جدا شده و در تراز تخلیه، مستقیماً به فضای بیرون باز شود.
یک پلکان خروج دوربندی شده	م-۳-۶-۱۱-۴-۲	هر بنای آپارتمانی با حداکثر ۶ طبقه و ارتفاع حداکثر ۲۳ متر بالاتر از تراز زمین برای آخرین کف قابل تصرف، با حداکثر ۴ واحد مسکونی در هر طبقه، به شرط تطبیق با همه ضوابط زیر، استثنائاً مجاز است فقط یک پلکان خروج داشته باشد: (الف) پلکان خروج توسط موانع حریق با حداقل ۲ ساعت مقاومت در برابر آتش، کاملاً دوربندی شده باشد و درهای حریق خود بسته شود، با درجه حداقل ۱/۵ ساعت محافظت حریق، تمام بازشوهای واقع بین دوربند پلکان و بنا را محافظت کنند و راه پله ها مطابق بند ۳-۶-۱۱-۵ در برابر دود محافظت شوند؛ (ب) پلکان خروج تا بیش از دو طبقه پایین تر از تراز تخلیه خروج ادامه نداشته باشد؛ (پ) راهروهایی که به عنوان دسترس خروج استفاده می شوند، حداقل ۱ ساعت مقاومت حریق داشته باشند؛ (ت) فاصله عبوری بین در ورودی هر واحد مسکونی تا پلکان خروج، از ۷/۵ متر بیشتر نباشد؛ (ث) کریدورها دارای امکان تهویه به بیرون از ساختمان به میزان ۶ مرتبه تعویض هوا در ساعت باشند. این قسمت ها باید به سیستم کشف کننده دود مجهز باشند که در صورت نفوذ دود به این مسیرها و فعال شدن کشف کننده دود، سیستم تهویه کریدورها به صورت خودکار فعال شود؛ (ج) فاصله دسترسی از هر نقطه در طبقات زیر تراز تخلیه خروج تا پلکان خروج از ۲۳ متر بیشتر نباشد؛ (چ) در جایی که بنا دارای پارکینگ اتومبیل دور بسته و یا در زیر تراز تخلیه خروج باشد، این طبقات باید به سیستم تخلیه دود مکانیکی متصل به سیستم کشف کننده دود با ده مرتبه تعویض هوا در ساعت مجهز باشد.
یک پلکان خارجی خروج	م-۳-۶-۱۱-۵-۲	هر بنای آپارتمانی با حداکثر ۶ طبقه و ارتفاع حداکثر ۲۳ متر از تراز زمین برای بالاترین کف قابل تصرف، با حداکثر ۲ واحد مسکونی در هر طبقه، به شرط تطبیق با همه ضوابط زیر، استثنائاً مجاز است فقط یک پلکان خارجی خروج داشته باشد: (الف) پلکان خارجی خروج با تمام الزامات تعیین شده در قسمت ۳-۶-۱۱-۳-۳ مطابقت داشته باشد؛ (ب) واحدهای مسکونی مستقیماً درهای حریق خود بسته شود، با درجه حداقل ۱/۵ ساعت محافظت حریق، به پلکان خارجی دسترسی داشته باشند؛ (پ) پلکان خارجی خروج تا بیش از نیم طبقه پایین تر از تراز تخلیه خروج ادامه نداشته باشد؛ (ت) فاصله دسترسی از هر نقطه در طبقه زیر تراز تخلیه خروج تا پلکان خروج از ۲۳ متر بیشتر نباشد؛ (ث) در جایی که بنا دارای پارکینگ اتومبیل دور بسته و یا در زیر تراز تخلیه خروج باشد، این طبقات باید به سیستم تخلیه دود مکانیکی متصل به سیستم کشف کننده دود با ده مرتبه تعویض هوا در ساعت مجهز باشد.
فاصله داخل فضا تا راهروی دسترس خروج	م-۳-۶-۱۱-۳-۳	در داخل هر اتاق یا سوئیت، یا هر واحد زندگی، حداکثر فاصله تا یک راهروی دسترس خروج نباید از ۲۳ متر بیشتر باشد، مگر آنکه تمام بنا توسط شبکه بارنده خودکار تأیید شده محافظت گردد که در آن صورت، این فاصله را می توان تا حداکثر ۳۸ متر افزایش داد.
تعداد راه های فرار و نجات	م-۳-۶-۱۱-۲-۴	در خانه های یک یا دو خانواری دارای دو اتاق یا بیشتر که مساحت هر طبقه آنها کمتر از ۱۸۵ مترمربع باشد، برای هر اتاق خواب یا فضای زندگی حداقل یک راه اصلی فرار و نجات مطابق بند ۳-۶-۱۱-۴-۳ و حداقل یک راه دوم یا جایگزین فرار و نجات مطابق بند ۳-۶-۱۱-۴-۴ فراهم باشد. تبصره: راه دوم یا جایگزین در موارد زیر الزامی نیست: (الف) اتاق خواب یا زندگی با یک در مستقیماً به خارج ساختمان یا زمین محوطه دسترسی داشته باشد. (ب) واحد مسکونی به طور کامل به شبکه بارنده خودکار تأیید شده مجهز باشد. در ساختمان های مسکونین یک و دو خانواری، هر طبقه در داخل واحد که دارای مساحت ۱۸۵ مترمربع و بیشتر باشد، باید دارای دو راه فرار و نجات اصلی مطابق بند ۳-۶-۱۱-۴-۳ باشد، مگر آنکه تمام بنا با شبکه بارنده خودکار تأیید شده مجهز باشد که در این صورت یک راه اصلی و یاه جایگزین الزامیست.

عنوان	شماره مقررات	توضیحات
فرار اضطراری و نجات- کلیات	م-۳-۶-۱۸-۱	<p>در گروه تصرف های مسکونی و مراقب تندرستی، علاوه بر راه های خروج الزامی مقرر شده در این فصل، باید تمهیداتی نیز برای فرار اضطراری و عملیات نجات پیش بینی گردد. زیرزمین ها و نیز اتاق های خوابی که در طبقه ششم و پایین تر قرار دارند، باید برای فرار اضطراری و نجات، حداقل یک بازشوی بیرونی مطابق شرایط این بخش داشته باشند. چنین بازشویی باید مستقیماً به معبر عمومی (کوچه یا خیابان)، یک صحن یا حیاط باز شود.</p> <p>تبصره ها:</p> <p>۱- ساختمان های کاملاً مجهز به شبکه بارنده خودکار تأیید شده</p> <p>۲- اتاق های خواب دارای یک در که مستقیماً به کریدور دارای درجه مقاومت در برابر آتش بار می شود و به دو خروج دور از هم، در دو جهت مخالف، دسترس دارد.</p> <p>۳- زیرزمین هایی با ارتفاع سقف کوتاه تر از ۲۰۰ سانتی متر نیاز به پنجره های فرار اضطراری و نجات ندارند.</p>
حداقل سطح بازشوها	م-۳-۶-۱۸-۲	<p>بازشوهای فرار اضطراری و نجات باید دارای بازشوی آزاد مفیدی به اندازه حداقل ۵۵/ مترمربع باشند.</p> <p>تبصره: در کف هم تراز زمین، حداقل بازشوی آزاد مفید برای بازشوهای فرار اضطراری و نجات مجاز است ۰/۴۶ متر مربع باشد.</p>
حداقل ابعاد بازشوها	م-۳-۶-۱۸-۳	حداقل ارتفاع آزاد مفید بازشو باید ۶۰ سانتی متر و حداقل عرض این بازشو باید ۵۰ سانتی متر باشد. ابعاد آزاد مفید بازشو باید نتیجه عملکرد معمولی بازشو باشد.
حداکثر ارتفاع از کف	م-۳-۶-۱۸-۴	بازشوهای فرار اضطراری و نجات باید دارای لبه زیرین بازشوی آزاد، با ارتفاع حداکثر ۱۱۰ سانتی متر از کف باشند.
مرکز فرماندهی آتش نشانی در ساختمان	م-۳-۱۰-۴-۳	<p>ساختمان های بلند مرتبه و نیز مراکز حساس و ساختمان های مهم سیاسی، تجمی، مراکز خرید و ساختمان هایی که برای امداد و نجات در هنگام بحران مورد نیاز هستند، باید دارای یک ایستگاه کنترل مرکزی و فرماندهی آتش نشانی باشد. محل این ایستگاه در ساختمان باید مورد تأیید سازمان آتش نشانی باشد. در این ایستگاه باید بتوان به کمک نشان دهنده های الکترونیک، همه تجهیزات و تأسیسات ارتباطی، حفاظتی، ایمنی و مخابراتی موجود در بنا مرتبط با محافظت در برابر آتش را کنترل کرد.</p> <p>روی در ورودی اتاق مربوط، باید تابلوی "اتاق کنترل و فرماندهی آتش نشانی" به صورت روشن و واضح نصب شده باشد. اتاق کنترل و فرماندهی آتش نشانی برای هیچ منظور دیگری نباید مورد استفاده قرار گیرد و تجهیزات الکتریکی، مکانیکی یا سایر تأسیسات به غیر از آنچه که برای کنترل آتش نشانی نیاز است، نباید در آن نصب یا مستقر شود. ورود افراد غیر مرتبط به اتاق کنترل و فرماندهی آتش نشانی باید محدود شده، تنها افراد مجاز به آن تردد داشته باشند. مساحت اتاق باید برای نصب و کاربرد تجهیزات لازم کافی باشد، اما در هیچ حال کمتر از ۹ مترمربع نباشد جلوی پائل تجهیزات، باید حداقل یک فضای خالی (راهرو) با عمل حداقل ۱۲۰ سانتیمتر موجود باشد. این اتاق باید با دیوارهای مانع حریق با مقاومت حداقل یک ساعت و نیز با سقف حداقل یک ساعت (که کمتر از الزامات ساختار ساختمان نباشد) از سایر قسمت های ساختمان جدا و محافظت شود.</p>
اتاق ژنراتور	م-۳-۱۰-۴-۱	چنانچه برای سیستم برق اضطراری از یک مجموعه ژنراتور در داخل ساختمان استفاده می شود، این سیستم باید در یک اتاق جداسازی شده با دیوارها و سقف مانع حریق با درجه دو ساعت مقاومت در برابر آتش قرار گیرد. یک کنترل برای شروع دستی نیز باید در ایستگاه کنترل مرکزی تعبیه شده باشد.
آسانسور دسترسی آتش نشانی	م-۳-۱۰-۶	<p>برای ساختمان های با ارتفاع بیش از ۴۰ متر از تراز متوسط زمین باید حداقل دو آسانسور مناسب برای دسترسی نیروهای آتش نشانی فراهم گردد.</p> <p>برای آسانسورهای دسترس آتش نشانی، باید علاوه بر شرایط محافظت آسانسورها در برابر آتش که در سایر فصول این مبحث آمده است، شرایط زیر نیز تأمین شود:</p> <ul style="list-style-type: none"> - هر آسانسور دسترسی آتش نشانی باید به طور مستقل در یک شفت محافظت شده قرار داشته باشد؛ - آسانسور دسترسی آتش نشانی باید به تمام طبقات دسترسی داشته باشد؛ - این آسانسورها باید به یک لابی باز شوند. لابی این آسانسورها باید حداقل یک ساعت و درب آن دارای حداقل ۴۵ دقیقه مقاومت در برابر آتش باشد و به شفت محافظت شده یکی از پلکان خروج دسترسی مستقیم داشته باشد. مساحت لابی باید حداقل ۱۴ مترمربع و عرض آن حداقل ۲/۴۵ متر باشد؛ - آسانسورها باید دارای ظرفیت حداقل ۱۳ نفر (۱۰۰۰ کیلوگرم) بوده، حداقل یکی از آنها دارای قابلیت حمل برانکار مطابق مبحث پانزدهم مقررات ملی ساختمان باشد؛ - آسانسور باید دارای کلید آتش نشانی باشد؛ - نیروی برق اضطراری باید برای موارد زیر تأمین شود: <ul style="list-style-type: none"> - تأسیسات آسانسور - روشنایی شفت آسانسور - تأسیسات خنک کننده و تهویه اتاق تأسیسات آسانسور - تأسیسات کنترل خنک کننده آسانسور - تمامی کابل ها و سیم هایی که در خارج از شفت آسانسور و اتاق آسانسور قرار می گیرند و نیروی برق عادی و اضطراری را برای کنترل سیگنال ها، ارتباطات با اتاق آسانسور، روشنایی گرمایش، هواسازی، تهویه و سیستم کشف حریق برای آسانسورهای آتش نشانی فراهم می کنند یا باید توسط ساختاری با حداقل ۹۰ دقیقه مقاومت در برابر آتش محافظت شوند یا دارای حداقل ۹۰ دقیقه مقاومت در برابر آتش باشند؛ - از عدم نفوذ آب ناشی از سیستم اسپرینکلر سایر فضاها یا سایر دلایل به فضای شفت آسانسور دسترسی آتش نشانی با روش های مناسب اطمینان حاصل گردد؛ - تمامی ارتفاع شفت این آسانسورها باید در زمانی که عملیات امداد و نجات در جریان است دارای حداقل ۱۱ لوکس روشنایی باشند؛ - برای کلیه آسانسورها باید الزامات مبحث پانزدهم مقررات ملی ساختمان نیز رعایت گردد.

عنوان	شماره مقررات	توضیحات
الزامات اختصاصی پارکینگ اتومبیل های سبک-ارتفاع	م-۳-۱۱-۳-۱	حداقل ارتفاع آزاد و بدون مانع پارکینگ باید ۲۱۰ سانتی متر باشد.
شیب راه	م-۳-۱۱-۳-۲	شیب راه های اتومبیل روی پارکینگ نباید به عنوان راه خروج یا قسمتی از آن در نظر گرفته شود.
جدا سازی	م-۳-۱۱-۳-۵	جدا سازی پارکینگ از سایر تصرف ها باید مطابق با الزامات جدول ۳-۲-۳ صورت گیرد.
تهویه پارکینگ های بسته	م-۳-۱۱-۳-۷	چنانچه پارکینگ، طبق تعریف مقررات، از نوع باز نباشد، باید به منظور خروج دود و سایر فرآورده های گازی ناشی از آتش سوزی، دارای تهویه طبیعی یا مکانیکی، مطابق با الزامات این بخش باشد.
تهویه طبیعی	م-۳-۱۱-۳-۱-۷	تهویه طبیعی باید از طریق قسمت های باز دائمی در جداره ها یا سقف، برای هر تراز پارکینگ تأمین شود. مساحت کلی قسمت های باز برای تهویه طبیعی باید حداقل برابر با $\frac{1}{4}$ مساحت کف در همان تراز باشد، که از این بین حداقل نیمی از آن باید به طور مساوی در دو دیوار مقابل یکدیگر توزیع شود (یعنی حداقل به اندازه $\frac{1}{16}$ مساحت کف در هر یک از دیوارهای مقابل).

حیاط سازی

عنوان	شماره مقررات	توضیحات
شیب راهه معلول	ض-۴-۱-۵-۱	حداقل عرض سطح شیب دار ۱۲۰ سانتی متر باشد.
	ض-۴-۱-۵-۲	برای سطوح شیبدار تا ۳ متر طول، حداکثر شیب ۸ درصد با عرض حداقل ۱۲۰ سانتی متر باشد.
	ض-۴-۱-۵-۳	در سطوح شیبدار بیش از سه متر طول (تا حد مجاز ۹ متر) به ازای هر متر افزایش طول ۵ سانتی متر به عرض مفید آن اضافه و ۵/۰ درصد از شیب آن کاسته شود.
	ض-۴-۱-۵-۴	سطح شیب دار نباید دارای شیب عرضی باشد.
	ض-۴-۱-۵-۵	در صورتی که سطح شیب دار در هوای آزاد واقع شود باید به طریقی طراحی گردد که از جمع شدن آب به روی آن جلوگیری گردد.
	ض-۴-۱-۵-۶	پیش بینی یک پاگرد به عمق حداقل ۱۵۰ سانتی متر با در نظر گرفتن حداکثر طول افقی ۹ متر الزامی است.
	ض-۴-۱-۵-۷	حداقل ابعاد پاگرد سطح شیبدار باید ۱۵۰ در ۱۵۰ سانتی متر باشد
آب نما و محل بازی کودکان	م-۴-۷-۱-۲۰	در ساختمانهای مسکونی، در صورتیکه سطوح ساخته نشده ی زمین برای مصارف ضروری دیگری چون شیب راه و توقفگاه و راه ها و جایگاه امداد رسانی طبق بند ۴-۹-۱۰-۷ منظور نشده باشد، باید به صورت فضای باز عمومی متشکل از کاربردهایی چون فضای سبز، آب نما و محل بازی کودکان استفاده شود.

جزئیات عمومی

عنوان	شماره مقررات	توضیحات
مشخصات در و پنجره	م ۱-۵-۴-۱	در اصلی باید از نوع لولایی با پهنای مفید حداقل ۹۰ سانتی متر و ارتفاع مفید حداقل ۲۰۵ سانتی متر باشد مگر آن که در مقررات اختصاصی تصرفی به گونه ای دیگر تعیین شده باشد. درهای دو لنگه ی بدون وادار وسط که به عنوان در اصلی به کار می روند، باید در هنگام باز شدن لنگه فعال، حداقل ۸۰ سانتی متر پهنای مفید بدون مانع داشته باشند. پهنای هر لنگه در نباید از ۱/۲۰ متر بیشتر باشد. وسایل متوقف کننده یا تنظیم کننده حرکت درها نباید بلندی قد راه را به صورت موضعی به ۱/۹۵ متر کاهش دهند.
	م ۳-۵-۱-۵-۴	در هر طرف در اصلی، باید یک کف یا پاگرد وجود داشته باشد. تراز سطح این کف یا پاگرد باید در هر دو سمت در یکسان باشد. کف یا پاگرد واقع در مسیر دسترس و یا خروج الزامی اصلی نباید بیش از ۲۰ میلی متر پایین تر از سطح بالایی آستانه در اصلی باشد. مگر در موارد زیر: ارتفاع کف یا پاگرد درهایی که در مسیر قابل دسترس الزامی برای افراد معلول قرار ندارند، مجاز است حداکثر ۰/۳۸ متر در نظر گرفته شود. ارتفاع کف یا پاگرد مجاور درهای واقع در جداره خارجی ساختمان که در مسیر قابل دسترس برای افراد معلول یا خروج الزامی قرار ندارند را می توان حداکثر مطابق ارتفاع تعیین شده برای یک پله در نظر گرفت.
	ض ۱-۳-۱-۴	حداقل عرض مفید هر لنگه در برای صندلی چرخدار ۸۰ سانتی متر باشد.
	ض ۲-۳-۱-۴	در مورد درهایی که به مسیر عبور عمومی باز می شوند تأمین دید کافی الزامی است. در هر صورت پیشامدگی لنگه ی در باز شده در مسیر عبور عمومی نباید بیش از ۱۰ سانتی متر باشد.
	ض ۶-۳-۱-۴	در صورت استفاده از درهای چرخان گردشی، کشویی و ... که برای افراد معلول غیر قابل استفاده است، پیش بینی یک در معمولی به عرض مفید حداقل ۸۰ سانتیمتر در جوار آنها برای استفاده از افراد معلول الزامی است.
	ض ۹-۳-۱-۴	حداقل فاصله بین دو در متوالی چنانچه هر دو در، در یک جهت باز شوند ۲۰۰ سانتی متر و چنانچه هر دو به داخل باز شوند، ۲۸۰ سانتی متر باشد
	ض ۱۰-۳-۱-۴	درها باید حتی المقدور بدون آستانه باشد. در صورت اجبار حداکثر ارتفاع آستانه ۲ سانتیمتر باشد.
	ض ۱۱-۳-۱-۴	به منظور تسهیل در حرکت، پیش بینی سطحی هموار در هر دوسوی در الزامی است.
	ض ۱۶-۳-۱-۴	زاویه بازشوی در باید حداقل ۹۰ درجه باشد.
	در ورودی اصلی اتاق های اقامت واقع در زیر زمین	م ۲-۸-۲-۵-۴
فضاهای اشتغال	م ۱-۲-۴-۵-۴	فضاهای اشتغال باید دارای حداقل ۲/۴۰ متر ارتفاع آزاد از کف تا سقف داشته باشند. این حداقل باید در تمام سطح الزامی رعایت شود. در سقف شیب دار، ارتفاع کوتاه ترین قسمت آن نباید از ۲/۰۵ متر کمتر باشد.
م ۲-۲-۴-۵-۴	حداقل ارتفاع آزاد زیر چارچوب درها، تیرها، لوله ها و کانال ها و سایر عناصر سازه ای در فضاهای اشتغال که از زیر آنها عبور صورت می گیرد، نباید از ۲/۰۵ متر کمتر باشد.	
م ۱-۱۱-۱-۵-۴	در محل هایی که اختلاف سطح ها از ۰/۷۰ متر بیشتر باشد، باید به وسیله ی دست انداز یا جانپناه مطابق الزامات قسمت ۴-۹-۷ از احتمال سقوط افراد ممانعت شود.	
م ۲-۱۱-۱-۵-۴	ارتفاع دست اندازهای شیب دار پله ها یا شیب راه ها از لبه ی پله یا سطح شیب راه باید حداقل ۰/۹۰ متر باشد.	
م ۳-۱۱-۱-۵-۴	در شرایط زیر نصب میله ی دستگرد منطبق با الزامات قسمت ۴-۹-۷ الزامیست مگر آن که در ضوابط اختصاصی تصرف ها به گونه ی دیگری تعیین شده باشد: آ - در دو طرف راه پله هایی که بیش از دو ارتفاع پله را طی می کنند و در مسیرهای دسترس یا خروج اصلی ساختمان یا تصرف قرار دارند. ب - در دو طرف تمام شیب راه هایی که در مسیرهای دسترس یا خروج اصلی ساختمان یا تصرف قرار دارد، ارتفاع بیش از ۰/۱۵ متر را طی می کنند و طول افقی آن ها بیش از ۱/۸۵ متر است و حداقل در یک طرف تمام شیب راه های غیر آن که دارای شیب بیش از ۸ درصد است. پ - در میانه ی پهنای پله های با عرض بیش از ۱/۸۰ متر که در مسیرهای دسترس یا خروج ساختمان یا تصرف قرار دارند، به نحوی که همواره افراد در فاصله ی ۰/۷۵ متر یا کمتر از یک میلهشهر دستگرد قرار گیرند.	